

Oratio œcumenica

Istenünk! Könyörgünk ezért a vilá-
gért, amelyet minden javával és áldá-
sával nekünk teremtettél. Add, hogy
ne tudjon teret nyerni embertelenség,
háború és értelmetlen halál! Add,
hogy ne pusztuljon környezetünk, és
tisztá Földet adjunk tovább az utá-
nunk jövőknek. Segítsd meg a világon
mindenütt jelen levő népedet, hogy
igaz istentiszteletté legyen, amikor fe-
lelősen bánik a teremtettség kincse-
ivel. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

Istenünk! Könyörgünk ezért az
országért, ahol megszabtad küldeté-
sünket. Adj felelősséget azoknak,
akik emberek sorsa felől döntenek!
Adj tisztességet és igazságot azoknak,
akik igaz szívvel munkálkodnak a
nemzetért! Add a béke örömét. Se-
gítsd meg a te népedet, hogy igaz is-
tentiszteletté legyen, amikor betölti
hivatását, és becsülettel végzi min-
dennapi munkáját. Jézus Krisztu-
sért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

Istenünk! Könyörgünk gyülekeze-
tünkért. Add, hogy a te igéd ne han-
gozzék hiába, és akik hallgatják,
azoknak figyelmes és befogadó szí-
vük legyen! Add, hogy ez a gyüleke-
zet igazi lelki otthonává legyen mind-
azoknak, akik megtalálták benne a
Krisztussal való közösséget. Segítsd
meg a te népedet, hogy igaz istentisz-
teletté legyen, amikor megéli a test-
véri közösséget, a hordozó szerete-
tet és a megtartó hitet. Jézus Krisz-
tusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

Istenünk! Könyörgünk önmagun-
kért, mindennapi életünkért. Adj
erőt küzdelmeinkhez, munkánknak
értelmet, kitartásunknak eredményt,
örömlünknek felszabadultságot, éle-
tünknek békességet! Adj enyhülést a
szenvedők fájdalmára, vigaszt a szo-
morú szívűek bánatára! Add a feltá-
madás reménységét azoknak, akik
mellől elementek szeretteik. Segítsd
meg a te népedet, hogy igaz istentisz-
teletté legyen, amikor élet hozta nap-
jaiban nem fárad meg a Krisztus kö-
vetésében. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg
minket!*

Istenünk! Könyörgünk célunk el-
éréséért. Add, hogy készen érjen
bennünket, amikor eljön a te nagy
napod! Míg tart a kegyelem ideje, adj
megtérést, hitet, kegyelmet. Segítsd
meg földön vándorló népedet, hogy
az örök országban az előttünk jártak-
kal és az utánunk következőkkel
egyek lehessünk a mennyei istentisz-
telet örömében, dicsőségében, a tő-
led kapott örök életben.

[Gyülekezet:] *Ámen.*

HIRDETÉS

Meghívó missziói konferenciára

Missziói konferenciát rendez a Nemzetközi Liebenzelli Misszió Molnár Mária Alapítvány szeptember 21-én, szombaton 10.00-tól 15.30-ig Budapesten, a Nagyvárad téri református templom-
ban (1089 Budapest, Üllői út 90.), melyre szeretettel hívjuk a misszió barátait, támogatóit és minden külmisszió írását érdek-
lődő testvérünket!
Mindenkit vendégül látunk egy szerény ebédre!

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 16. VASÁRNAP – MT 23,1-12

Hol a tekintély?

Mózesnek nem volt tárgyi értele-
ben vett tanítói széke. Isten először
az égő csipkebokorból szólt hozzá.
Később a Sínai-hegyen, majd a kinyi-
latkoztatás sátrában beszélt vele.
Mózes a csipkebokornál kapott föl-
hatalmazás alapján először Egyip-
tomban beszélt Isten nevében a né-
pével és a fáraóval. Később a Sínai-
hegy lábánál hirdette ki a törvény tíz
igéjét, majd a pusztai vándorlás éve-
iben a kinyilatkoztatás sátrának be-
járata előtt mondta el Isten aktuális
üzenetét. Mindezzel Jézus is tisztá-
ban volt. Nem is kötötte az írástudók
tekintélyét egy Mózesről örökölt ha-
gyott ülőalkalmatossághoz.

Amikor Jézus azt mondta, hogy az
írástudók Mózes székében ülnek,
mindenki értette, hogy mire utal: az
írástudók Mózes tekintélyével taní-
tanak, mivel Mózes tanítását adják
tovább. A Tóra alapján teszik ezt, te-
hát a Mózes tanítói tekintélyével bí-
ró hiteles forrásból merítenek. A
Tóra – Mózes öt könyve – pedig ak-
kor is Mózes hiteles tanítása, ha
olyanok adják tovább, akiknek a cse-
lekedetei ellentétesek vele.

Jézus ezért mondja: „...*amit mon-
danak, tegyétek meg és tartsátok
meg, de cselekedeteiket ne kövessétek,
mert beszélnek ugyan róla, de nem te-
szik.*” Ez azonban senkinek nem ad
felmentést az alól, hogy a hiteles
forrásból származó tanítást kövesse.
Hiába hiteltelen az írástudók szemé-
lye: nem ők a tanítás forrásai, hanem
a Tóra, amelyet Mózes és a hozzá
szóló Isten tekintélye hitelesít.

Jézus tehát arra figyelmeztet, hogy
a tanítás forrása nem a tanító, hanem
a kinyilatkoztatás és a kinyilatkozta-

tást adó Isten. Az ószövetségi korban
a Tóra, amely annak a Mózesnek a te-
kintélyét képviseli, aki közvetlenül Is-
tentől kapta a kinyilatkoztatást. Az
újszövetségi korban Jézus Krisztus,
az emberré lett Isten a kinyilatkozta-
tás forrása, tartalma és hordozója, a
névében való hiteles tanítás zsinór-
mértéke pedig az ő tekintélyével író
evangélisták és apostolok tollából
származó *Újszövetség*.

Aki tehát az *Újszövetséggel* össz-
hangban tanít és prédikál, annak a ta-
nítása hiteles követendő. Ez alól
senki nem bújhat ki azzal az indok-
kal, hogy az igehirdető vagy a taní-
tó személye és élete nem tükrözi azt,
amit tanít. *Luther* joggal mondja,
hogy az evangélium akkor is igaz ma-
rad, ha Pilátus hirdeti, vagy ha cégé-
res gazemberek prédikálják. (A refor-
mátor Pilátusnak Jézus ártatlanságát
kinyilvánító szavaira, illetve a kora-
beli klérus világias életvitelt folytató
tagjaira célzott.)

Jézus korában a kérdés fordított
irányú felvetésének nem lett volna ér-
telme. Jézus soha nem vonta kétség-
be, hogy az írástudók hitelesen idé-
zik és adják tovább Mózes tanítását.
Ha törvényértelmezésükkel nem is
értett mindenben egyet, soha nem té-
telezte föl róluk, hogy a Tóra szöve-
gét meghamisítanak, vagy a Tórán kí-
vül más forrásból merítenék a Mó-
zes tekintélyének igényével elmon-
dott tanításukat. Olyasmire nem
volt példa, hogy egy zsidó írástudó
Mózes tekintélyét igényelve Buddha
vagy más pogány vallásalapítók tanait
terjesztette volna. Jézus ezért fenn-
tartás nélkül mondhatta, hogy az
írástudók Mózes székében ülnek.

A mai „sokszínú” keresztény tan-
kavalkád azonban indokolja a kérdés
fordított irányú felvetését is. Kell-e,
szabad-e követni azoknak a tanítását
– még ha tiszteletre méltó, példás éle-
tet élnek is –, akik tanításukat nem
csak a kinyilatkoztatott Szentírásból
(*Ó- és Újszövetség*) merítik, illetve
legfeljebb csak az *Ószövetség* egyes
íráshelyeivel igazolható, de az *Újszö-
vetség* szellemével szemben álló tano-
kat hirdetnek? Nem tartom kizárt-
nak, hogy Jézus ma sok keresztény
igehirdetőről és tanítóról így nyilat-
kozna: a jó cselekedeteit, az erkölcsös
életvitelét kövessétek, de amit mond,
azt sürgősen felejtsétek el! Mert a ta-
nítás hitelességének mértéke ma
sem a tanító élete és személyisége,
hanem az *Újszövetség* Krisztus tekin-
télyét hordozó igéi.

Jézus földi munkássága idején
nem a tanfegyelem áthágását vetet-
te az írástudók szemére, hanem a ta-
nításnak nem megfelelő életvitelüket
kifogásolta. Ma azonban féltő, hogy a
tanfegyelem kérdését részesítené
előnyben – félreértés ne essék – a mi
egyházunkban is. De nem a tárgyia-
sított „tanítószer” hiányát vetné sze-
münkre, hiszen az semmit sem olda-
na meg. (Római katolikus testvéreink
ugyan „Péter székében” tárgyiasí-
tották Krisztus „tanítószerét”, ez
azonban nem védte meg őket attól a
„tanfejlődéstől”, amelynek csak kiin-
duló alapja az *Újszövetség*.)

Bár a 16. századi reformáció a
nyugati egyház addigi, az *Újszövet-
ség*hez mérve nemkívánatos „tanfej-
lődését” több-kevesebb sikerrel
visszamszette, a reformáció egy-
háza sem maradtak mentesek a

A VASÁRNAP IGÉJE

későbbi „tanfejlődés” kísértésétől,
amelynek főleg a 20–21. században
nem tudtak ellenállni. Bár a reformá-
ció egyházaiban ma sem kérdőjele-
zi meg senki, hogy a tanítás hiteles
forrása a kinyilatkoztatott Írás, még-
is egyre többen vetik fel a Szentírás-
ban – és nem is csak az *Ószövetség-
ben* – ránk hagyott tanítások korhoz
kötöttségének kérdését. Ennek je-
gyében megkérdőjelezzik, hogy ma is
bűn-e mindaz, ami a bibliai korban
bűnnek minősült, és amiről a bibli-
ai szerzők egyértelműen mint bűn-
ről írtak.

De a mai „írástudók” közül sokan
tovább is mennek, és a bűnről való
beszéd létjogosultságát is kétségbe
vonják. *Isten királysága Ameriká-
ban* című könyvében *H. Richard
Niebuhr* nem alaptalanul jellemzi
így a liberális protestáns irányzatok
tanítását: „Egy harag nélküli Isten a
bűn nélküli embereket bevitte az
ítélet nélküli országába egy kereszt
nélküli Krisztus szolgálata által.”

Nem állítom, hogy ez az irányzat
hazai egyházunkban már uralkodó-
vá vált volna. De ha egyházunkban az
ige hirdetői és tanítói nem fogadják
meg időben Jézus intelmét, és nem
alázzák meg magukat a mesterek
Mestere előtt, akkor féltő, hogy az Is-
ten Szentelke nem tudja megóvni
egyházunkat attól, hogy „írástudóink”
közül egyre többen elhagyják „Krisz-
tus tanítószerét”, ahonnan egyedül
csak annak a Krisztusnak a tekin-
télyét hordozó *Újszövetségben* foglalt
tanítás hirdethető, aki tegnap, ma és
mindörökké ugyanaz.

■ VÉGHELYI ANTAL

CANTATE

rabok bemutatására. Ez a hagyó-
mány az utóbbi években egész kon-
certsorozattá bővült – az adventi va-
sárnapokon vendég orgonaművé-
szek játszanak. A húsvéti, pünkösti
ünnepekör, a reformáció szintén alkal-
mat ad zenés áhítatok szervezésére
– ilyenkor többnyire a város zeneis-
kolája, az egyetem énekkara szerepel
templomunkban *Pazár István* má-
sodfelügyelőnk vezetésével.

Az évtizedek óta folyamatosan
szemem előtt lebegő cél – a liturgi-
ába szervesen beépülő egyházzene –
felé vezető úton jól kamatoztatható
lehet civil foglalkozásom, adatbá-
zis-tervezésben, programozásban
szerzett gyakorlatom. Régi tervem
énekeskönyvünk énekeinek, szövege-
inek, a hozzájuk kapcsolódó adatok-
nak, cikkeknek egy adatbázisban
történi rendszerezése. Mindehhez
hozzáillesztve az egyházi esztendő
ünnepeit, textusait tartalmazó adat-
bázist, olyan rendszert kapunk, mely
segíthet az istentisztelet zenei anya-
gának összeállításában. Segítségé-
vel már hét közben is együtt dolgoz-
hat lelkész és kántor, a kialakított is-
tentiszteleti rendek megmaradnak,
visszakereshetők, a hozzájuk kapcsó-
lódó adatok, cikkek pedig tartalmas
információval szolgálhatnak az ér-
deklődő gyülekezeti tagok, esetleg ze-
nehallgatók számára is.

Hatalmas lépés lehetne ez abban az
irányban, hogy istentiszteleteinken
értő füllel, nyitott szívvel fogadhassuk
a zenén keresztül érkező üzenetet is.

■ KERTÉSZ ATILA

„A templomnál is nagyobb van itt...”

► **Újra megtelt az angyalföldi evangélikus templom. Szeptember 8-án felépülésének hetvenötödik évfordulóját ünnepelték a hívek, emlékezve a hatvan évvel ezelőtt elhunyt alapító lelkészre, a fasori hitoktatóként is elismerést szerző id. Rimár Jenőre. Grendorf Péter 2010 óta az angyalföldi gyülekezet lelkésze. A templomszentelési háladá**s egyik igéje a Mt 12,6 címben idézett sora volt.

Hogy valójában mi lehet nagyobb a templomnál, arról Gáncs Péter püspök is beszélt igehirdetésében Jeremiás próféta könyvének 31. fejezete alapján. Az egyház nem csupán egy „házat”, szent hajlékot jelöl, hanem élő közösséget. A temp-

lom pedig olyan épület, amelybe maga az Üdvözítő tér be. A Déli Egyházkerület lelkészi vezetője a múltbéli jelzőoszlopon túl az angyalföldi gyülekezet jelenbéli felüdítéséről és jövőbeni kihívásairól beszélt. Az „Angyalok földjére” a püs-

pök szerint mindenki küldetés-sel megy, és onnan eljőve is van feladata.

Grendorf Péter imádságában megemlékezett minden olyan lélekről, aki a hetvenöt év alatt az angyalföldi evangélikus templom kötelékébe tartozott, különös tekintettel az egykor „papírízűn hitvalló”, majd tudatosan az Ige szolgálatába álló konfirmandusokról – sokuk arcképét a templom bejáratánál a gyülekezet történetét bemutató plakátokon megtekinthette a hallgatóság. A lelkész – aki magát egy régi fotótól megihletve „az angyalföldi macskakövek magvetőjeként” aposztrofálja – fohászzkodott továbbá azért, hogy sikerüljön a gyülekezetnek becsületesen feldolgoznia a mögötte álló „háromnegyed századot”. Az egyetemes könyörgő imádságban mind Rimár Jenő zsidómentő akcióiról, mind pedig a templomot tervező Sándy Gyuláról megemlékeztek.

A köszöntők sorában Radosné Lengyel Anna kerületi felügyelő rendhagyó „osztálynévsor-olvasásba” fogott: aki hallotta a nevét, annak jeleznie kellett ottlétét, így Reuss András egykori angyalföldi lelkészt és Káposzta Lajos egykori segédlelkészt köszönthették a hívek. Utóbbiakkal kapcsolatban Gáncs Péter püspök – mindenféle udvariaskodást félretéve – elárulta, hogy egyidősök a templommal, tehát (mint azt például a pápaválasztásnál láthattuk) még igazán fiatalnak számítanak...

Szólásra emelkedett Győri Gábor esperes is, aki a pest-

szentlőrinci és az angyalföldi templom oltárképének „testvé-

A SZERZŐ FELVÉTELE

riségére” világított rá. Mindkettőt Raksányi Dezső készítette. Mindkettő a feltámadott Jézust ábrázolja, a lőrincin jó pásztorként jelenik meg, emez pedig az emmausi tanítványok történetét dolgozza fel.

Az egyházkerület vezetőin kívül köszöntötték még Krizsán

Zoltán egyházmegyei felügyelőt és az angyalföldi alpolgármestert, Borszéki Gyulát is. Külön tisztelettel pedig a Rimár család tagjait és a templomban szolgáló egykori lelkészeket és segédlelkészeket: megemlékeztek a néhány hete elhunyt Solymár Péterről, majd köszöntötték dr. Reuss Andrást, Kendeh Györgyöt, Kertész Gézát, Káposzta Lajost és nem utolsósorban a legifjabb angyalföldi ter(e)m(t)ést, Grendorf Márta Flórát.

■ KINYIK ANITA

Grendorf Péter megsárgult fotográfiákat mutogat lelkesen – és amolyan „sztendaposan” – az angyalföldi evangélikus parókián. Közben saját történetét is elbeszéli, hogy miként jutott el a Kőbánya-bluestől az Erős vár... himnuszig. Az önkifejezés nehézségeitől a retorikus könnyedségig.

Rimár Jenő neve nem oly ismert még evangélikus körökben sem, pedig együtt iktatták be a Deák téren Keken Ádrással és Sholcz Lászlóval, árulja el a lelkész. Rimár 1919-ben kezdte meg az angyalföldi lutheránusok egybeterelését. Kezdetben a Váci út 61. szám alatti iskola tornatermében, illetve az Üteg utcai polgáriban tartották az istentiszteleteket. 1923-ban az Angyalföldi Luther Szövetséget létrehozva kezdtek el a templomra gyűjteni. Számtalan kiváló terv készült, végül a bizottság Sándy Gyula munkájának megvalósítása mellett döntött. Bő egy év alatt fel is épült a szent hajlék, 1938 őszén Raffay Sándor püspök szentelte föl. Az egyházközség első lelkészének 1941-ben Rimár Jenőt választották meg.

Sok sérülést szenvedett ez a templom is a háború alatt. Teljes körű újjáépítése 1966-ban indult, Benczúr László lelkésznek köszönhetően. A templom háború után elkészült harangja a pesti oldalon a legnagyobb evangélikus harang. Vasárnapról vasárnapra hirdeti az angyalföldi macskakövek makacsságának mulandóságát.

■ – KANYIKA –

Elfogadás előtt a szolidaritási törvény

Szeptember 4-én egyházunk székházában ülést tartott a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának Törvény-előkészítő Bizottsága, valamint a Gazdasági Bizottság. A két testület tanácskozásának egy részét együtt tartotta, amikor a szolidaritási alapról szóló megújított törvény tervezete és a hozzá kapcsolódó szabályrendelet-tervezetek szerepeltek a napirenden. A tervek szerint még ez év végéig elfogadnák és 2014. január 1-jén lépne hatályba az átdolgozott törvény és a végrehajtásáról, illetve a törvényhez kapcsolódó egyházközsegi támogatásról szóló szabályrendelet, amelyeket a 2010-ben – az akkori zsinat és országos presbitérium által e feladatra – létrehozott bizottság terjesztett elő. Lapunk megjelenésének hetében az espere-sek tanácsa, valamint az országos presbitérium is foglalkozik a témával.

EVANGELIKUSELET.HU

Emberi és Isten-álom

Az elmúlt napokban emlékezett a világ arra, hogy ötven évvel ezelőtt hangzott el Martin Luther King híres beszéde az amerikai fővárosban. A Capitoliumon negyedmillió ember – feketék és az ő polgárjogi törekvéseikkel rokonszenvező fehérek sokasága – hallgatta a baptista lelkipásztor átszellemült szavait: „I have a dream...” (Van egy álomom...)

Lincoln elnök hatalmas szobránál a később meggyilkolt King tiszteletes arról szólt, hogy a Függelenségi nyilatkozat nagyszerű szavaival annak idején az ország minden lakosa számára egy kötelezvényt állítottak ki. Kiderült azonban, hogy Amerika a feketéknek hamis csekket adott, mert számukra azok a tételek fedezet nélkülinek bizonyultak.

Martin Luther King nem volt hajlandó elhinni, hogy csődbe jutott az igazság bankja, ezért hát elmentek Washingtonba, hogy „beváltsák a csekket”. Beszédében King így jutott el a sokat idézett mondatokhoz:

„Van egy álomom, hogy egy napon Georgia vörös dombjain az egykori rabszolgák és rabszolgatartók fiai képesek lesznek együtt leülni a testvériség asztalához.

Van egy álomom, hogy egy napon még Mississippi állam, a sivatagállam, eltikkadva az igazságtalanság és az elnyomás hősege által, a szabadság és az igazság oázisává fog változni.

Van egy álomom, hogy az én négy kicsi gyermekem egy napon egy olyan országban fog élni, ahol nem

bőrszínük által lesznek megítélve, hanem személyiségük jellegéből.

Van egy álomom mostanában. Egy álomom, hogy egy napon minden völgy felemelkedik, minden domb és hegy bemélyed, a durva helyek kismulnak, a görbék kiegyenesednek, az Úr dicsősége láthatóvá válik, és minden halandó együttesen fogja látni.”

Isten őrizz, hogy Martin Luther Kinghez mérjem magam, de le kell írnom: nekem is van egy álomom.

Egy olyan országról álmodom, amelyben béke és egyetértés van. Ahol nagyvonalú a kormány és méltányos az ellenzék. Ahol nem szakadnak ketté családok és baráti társaságok csak azért, mert különböző pártokat támogatnak.

Ahol romák és nem romák együtt tudnak élni, nem kell, hogy egyik ember féljen a másiktól.

Ahol a mélyszegénységben élők felemelésén fáradoznak azok, akiknek több adatott.

Egy olyan országról álmodom, amelyben nem számít érdemnek az adócsalás és az ügyeskedés.

Támogatom Böjte Csaba Szent István-napi felhívását, amelyben a párbeszéd és kiegyezés évét hirdette meg.

Arról is álmodom, hogy az egyházakat sem túlszeretni, sem diszkriminálni nem akarják. Olyan országról, ahol a kereszténységről nem az inkvizíció, a keresztről nem a kard jut az emberek eszébe. Olyan egyházzal álmodom, amely kompromisszumok nélkül ragaszkodik a biblikus és

reformátori hagyományhoz, ám közben folyamatosan képes a megújulásra. Amelyben értéknek tekintjük a sokszínűséget, és a másikkal fanyalgás nélkül vállaljuk az asztalközösséget. Amelyben a másik bukása a mi bukásunk is, a másik öröme a mi örömünk is. Olyan egyházzal álmodom, amely nem tagadja meg Jézust.

Van egy álomom a szegények és a peremre szorítottak mellett kiálló egyházzal is. Amelyet rangkorság helyett a hivatástudat, uralkodási vágy helyett a szolgálat jellemez. Ahol természetes értéknek számít a szolidaritás és az önfeláldozás. Amely egyház éppen ezért hitelesen tud tanúskodni Istenről.

Azt hiszem, nem véletlen, hogy Martin Luther King nem egyszerűen politikus és polgárjogi harcos volt, hanem mindenekelőtt lelkipásztor, Isten embere. Profetikus látását az Úrtól kapta.

Az egyház hiteles társadalmi jelenlétére nemcsak az egykori Amerikában, hanem a mai Magyarországon is szükség van. Ha jól ismerjük azt a közeget, amelyben élünk, észrevesszük azokat az esendő embereket, akiknek ugyancsak megvan a maguk álma. Erre sokan legyintenek: „álmodik a nyomor”. Pedig száz évvel ezelőtt írt versében Ady nem cinikusan, hanem mélységes együttérzéssel írt erről: „Húszesztendő legénynek vackán / Álmodik a Nyomor. // Gyár-marta, szép, sovány, bús alvó, / Melle horpadt, válla kiáll, / Arcán zúzos, jeges nedvesség, / Mosolyog.

Szent, nehéz álmában / Urabb, mint egy király. // Tiszta ágyat és tiszta asszonyt / Álmodik s vígan felkacag, / Kicsit több bért, egy jó tál ételt, / Foltatlan ruhát, tisztességet / S emberibb szavakat.” (Álmodik a Nyomor)

Észreveszi-e egyházunk az ilyen bús álmódokat? És meghalljuk-e azokat az – ugyancsak Adytól jövő – költői sorokat, amelyekben ő – dacolva minden fájdalommal és kétellyel – a „nincsen” szóra Isten nevét rímelteti? „Batyum: a legsúlyosabb Nincsen (...) S az álomom: az Isten.” (Álmom: az Isten)

Tapasztalataink szerint álmainkban – még ha olykor meglepő sorrendben és zavaros összefüggésekben is – olyan élmények játszanak szerepet, amelyek az ébrenlét során érnek minket. Más szóval az álom a valóság építőköveiből jön létre. Ezzel szemben Isten álma nem a meglevőt alakítja újra, hanem teremtő álom. Isten olyat álmodik, ami még nem volt, ami pusztán emberi erővel nem valósítható meg.

Isten álma, hogy valóban lesüllyednek a hegyek és felemelkednek a völgyek annak érdekében, hogy az Úr megérkezzen hozzánk. Isten álma, hogy nép a népre kardot nem emel, fegyverkezést többé nem tanul.

Jézus Isten álmát álmodta. E szerint az álom szerint az összevert emberhez lehajol az irgalmas samaritánus, az elveszett juhott megkeresi és nyakába veszi a jó pásztor, és a tékozló fiú hazatalál.

ÉGTÁJOLÓ

Ezt az álmot álmodta néhai Öveges József professzor, amikor így imádkozott: „Segíts, Jézus, hogy megnevelhessük a farizeusokat, fölöslegessé tethessük a hóhérokat, és jó szándékuakat valóra válthassák a Pilátusok!”

Isten álma a genezistől az apokalipszisig tart.

Isten világosságról, életről és ön-maga képmásáról, az emberről álmodott. Férfiről és asszonyról, akik egymást kiegészítve élnek, és szorgos munkával népesítik be a földet, amelyre nagyon vigyáznak. Isten ál-máról tanúskodik a Biblia egyik befejező mondata: „...és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé...” (Jel 21,4)

„I have a dream...” – mondta ötven éve Martin Luther King. Van egy ál-mom – mondja időtlen idők óta Isten.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Zenével a szegény roma gyerekekért

▶ **A monori cigánytelepen egy csapat lelkes zenetanár összeverbúvalta a nehéz sorsú gyerekeket, hogy a Szimfónia program keretében vonózenekart szervezzenek belőlük, s az utcai tétlenség helyett megismertessék velük a zene lenyűgöző erejét, és elvezessék őket a zenekari játék rejtelmeibe. Vezetőik venezuelai mintára – az *El Sistema* (spanyolul: a rendszer) szerint – hét héten keresztül nap mint nap foglalkoztak velük. Szeptember 7-én Budapesten, a Párbeszédék Házában (VIII. ker., Horánszky u. 20.) koncerteztek, ennek kapcsán beszélgettem a program ötletgazdájával, egyben egyik önkéntes tanárával és zenekarvezetőjével, Szádeczky-Kardoss Gézával a kezdeményezésről, a koncertről és további célkitűzéseikről.**

Szádeczky-Kardoss Géza (*képiünkön*) Budapesten, majd Grazban gordonka szakon végzett. Verbita önkéntesként egy éven át vezetett zeneiskolát a bolíviai San Miguel de Velascóban. Jelenleg Grazban ének és hittanári szakon tanul tovább, s emellett több éve csellótanárként dolgozik.

– *A Venezuelában kialakított és hamarosan Dél-Amerika-szerte bevált El Sistemával, amelyet először ön próbált hazai terepen is meghonosítani, Bolíviában került közelebbi kapcsolatba. Mesélne nekünk a rendszerről?*

– Úgy negyven évvel ezelőtt José Antonio Abreu zenész-közgazdásznak akadt egy forradalmian új ötlete: zenével lekötni a Caracas nyomornegyedeiben élő, napjaikat az utcán töltő gyerekek és fiatalok idejét. A zenekari muzsikálásban nemcsak tartalmas időtöltésre, jó közösségre találtak, hanem a zene kitartásra nevelte őket, és egyben sikerélményeket adott nekik, nagyobb önbizalomra is szert tettek. Hamarosan javult a gyerekek iskolai teljesítménye, később pedig nagyobb eséllyel kaptak munkát. Azonkívül ezekben a negyedekben kimutathatóan visszaszorult a fiatalkori bűnözés is. Mellékesen, a program legjobbjaiból olyan világsztárok nőttek ki, mint Gustavo Dudamel, a Los Angeles-i Filharmonikusok igazgató karmestere. Mára Venezuelában közel félmillió gyerek vesz részt a programban. Dél-Amerikában és az elmúlt években kísérleti szinten a világ más országaiban is indítottak hasonló programokat. Szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek hazánkban is vannak, így jutottunk arra a gondolatra, hogy tegyünk egy próbát.

– *A magyar zeneoktatáshoz képest miben hoz újat a venezuelai rendszer?*

– *Kodály országában olyan zene-*

rópai zeneoktatásban háttérbe szorult. Azt kell megérteni, hogy „a rendszer” egy szociális, társadalmi felzárkóztatást elősegítő program, amelyben a zene eszköz csupán. Itt a motiváció van első helyen, hogy a célcsoportot a maga életkörülményei között tudjuk megszólítani. A hagyományos zeneiskolai oktatás heti kétszer fél óra egyéni hangszeres oktatásra épül, ez a növendék részéről otthoni gyakorláshoz való önállóságot, így valamelyest rendezett családi hátteret feltételez. Ez az út a mi célcsoportunk esetében nem járható. A venezuelai minta napi rendszerességgel kínál csoportos hangszeres órákat: a gyerekek tanári kísérettel együtt gyakorolnak, a hangszert nem viszik haza. Itt a hangsúly a zenekaron, az együttes muzsikáláson, nem pedig az egyéni produkción van.

– *Miért pont Monorra esett a választásuk?*

– Tavalý nyáron ismerkedtem meg Báltki Mártonnal, aki a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét programját vezeti a monori cigánytelepen. Itt adott volt egy olyan optimális szociális munkatársakból álló háttér, amelybe az új kísérleti program bele tudott illeszkedni.

– *Hogyan sikerült anyagi támogatásra szert tenniük?*

– Gyakorlatilag nem volt szükség anyagi támogatásra. A kollégáim és én önként vállaltuk a nyári munkát, a hangszereket pedig részben ismeretségi körünkől, részben pedig a Grazi Egyetemről vettük kölcsön. Az egyéb kiadásokat – mint például útiköltség, hangszerjavíttatás – a Magyar Máltai Szeretetszolgálat állta.

– *Kik voltak a kollégái?*

– Leghűségesebb kollégám Báltki László, Báltki Márton édesapja volt,

múlt hét hétben, akiknek az áldozatos munkája nélkül nem bírtuk volna el a projektet. Be kell látni, ezek az önkéntes erőkre építő keretkörülmények sok megalkuvást is maguk után vontak. Egyfelől nagyon hiányzott egy hivatásos hegedűtanár konzekvens jelenléte, aki végigkísérte volna a gyerekek hangszeres technikai fejlődését, másrészt a tanításon túl számtalan gyakorlati feladat is – mint például hangszerek karbantartása, kellékek beszerzése, események dokumentálása, koncertszervezés – minket, ketőnket terhel.

– *Hogyan kezdték a toborzást?*

– Teljesen spontán módon: kimentünk két hegedűvel a telep központjához képező kereszteződésbe, elkezdtünk játszani, majd a körülöttünk összegyűlt gyerekeket meghívtuk a „Hangárba” (a máltaiak bázisa a telep közepén), hogy bemutassuk a hegedűt és a csellót.

– *Két hegedűvel? Ön hegedű is?*

– Bolíviában megtanultam, hogy egy jó zenetanárnak mindenhez kell értenie, hiszen egy kis falusi zeneiskolában nem lehet minden hangszer tanítására külön embert fizetni. Így ott egy brácsista kollégámmal tanítottunk szolfézst, hegedűt, csellót, bőgőt, vezettünk zenekart és kórust.

– *Nem lehetett könnyű kialakítani a napi szintű próbákat. Hányan jelentkeztek?*

– A toborzás hetében 15-20 gyerek gyűlt össze, akiket az általános hangszerbemutató és éneklés után a hét végére osztottunk be csoportokba, és akkor kezdtük meg a hangszeres oktatást. Két kicsi (6–8 évesek) és egy nagyból (10–18 évesek) álló csoport alakult, egyenként 7-10 fővel.

– *Egy zenekarban nem lehet csak ímmel-ámmal ott lenni, hiszen a különböző szólamok egymásnak felelősséggel tartoznak. Említette, hogy napról napra nőtt az érdeklődők száma. Hogyan tudták kezelni ezt és az esetleges kimaradozásokat?*

– Igen, ön nagyon jól érzékeli a nehézségeket. A csoportok létszáma korántsem volt állandó, még három-négy hét után is mindig jöttek újoncok, akiket nem volt szívünk elküldeni, míg a korábbi, rendszertelenül járók lassan lemorzsolódtak. Ez főleg a kicsiknél ahhoz vezetett, hogy mindig újra, előlről kellett kezde-

lelkes, de rossz magaviseletű kislányok csoportját. Csodával határos, hogy csak három apróbb javítással kellett ez idő alatt hangszerészhez futnunk...

– A nagyok viszont szépen fejlődtek, velük összeszedtünk a nyár folyamán egy 12-14 darabból álló repertoárt, köztük olyan komoly darabokkal, mint a *Hej, Dunáról fúj a szél*, a *Fut a kicsi kordé* vagy *Beethoven Örömdődjá*. Azt sajnálom, hogy a csoportunkban nyáron részt vett nyolc, amúgy ügyes, tehetséges fiatalból csupán három mutatkozhatott be a koncerten. A többiek részben súlyos fegyelmi problémák, mások sajnos családi tragédia, haláleset miatt maradoztak el.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

– *Hogyan viszonyultak a szülők gyermekeik döntéséhez?*

– Változóan, de amennyire érzékelem, általában meglehetősen közömbösen. Számomra az is furcsa volt, hogy a múlt pénteki monori főpróba koncertre csak egy-két szülő jött el. A szülők teljes mértékben szabadon hagyják a gyerekeket, így nem is nagyon voltunk kapcsolatban velük, illetve csak annyi időre találkoztam velük mégis, amikor a háznál kellett össze-szedni az órát nem ismerő kislányukat.

– *A Szimfónia program egy többéves projekt, amelynek ez a nyári program csak a kezdete, kísérleti fázisa volt...*

– Igen, jó kilátásunk van rá, hogy a Szimfónia program uniós forrásokból jövő évtől az ország más területein, akár tizenöt-húsz helyszínen is beindul. Monori programunkat első kísérletnek szántuk, hogy tapasztalataink alapján felelősséggel tudjuk előkészíteni a jövőre induló nagyobb szabású programot.

– *Milyen tapasztalatokkal gazdagodtak?*

– Hát, elég vegyesekkel. Először is azzal, hogy nagy fába vágtuk a fejszénket. Persze sokat hallottam cigányproblémákról, beilleszkedési gondokról, de személyesen belekóstolni, az egészen más. Kezdem a pozitív tapasztalatokkal: nem volt nehéz belekísíteni a gyerekeket a hegedű iránt! Mind alig várta, hogy a kezébe foghassa, kipróbálhassa a hangszert, és közel két hónap után is azt látom, hogy büszkén újságolják jobbra-balra, hogy ők hegedűlnek, csellóznak, és hogy a zenélés mostanra fontos színfoltja lett életüknek. Mint említettem, főként az idősebbekkel komoly eredményeket is elértünk, igazi tehetségekre is találtunk.

Kevésbé voltak pozitívak a tapasztalatok a megbízhatóság, a magaviselet, a fegyelem területén. Korábban sosem gondolkodtam el azon, hogy a nyomornak milyen hatásai vannak a személyiségre, milyen önzővé, követelőzővé teszi őket az élet minden területén. Az „Ő miért...?”, „Én miért nem...?” kezdetű mondatok a leggyakoribbak a telepen. Számukra a „mindjárt” nem, csak a

„most, azonnal” létezik. Hiába mondom az ajtón dörömbölő gyerekeknek, hogy délután egykor van órája, az órát nem ismeri, csak dörömböl újra, délután pedig nincs sehol. Sajnos – mint már érintettük – ezen a téren a szülőkre sem igen lehet számítani. További nehézség, hogy ismeretlenek például a „Ha nem maradsz csöndben, kiküldelek” jellegű elvont mondatkonstrukciók is, mindig csak én leszek a bűnbak, amiért kirakom. Azt hiszem, világos, mire akarok kilyukadni: el lehet képzelni, hogy ilyen körülmények között mi csoda szelímség, következetes, rendszeres munkával sikeres koncertre készülni. Aki pedig jelen volt kicsi koncertünkön, az tanúja lehetett: az

sem evidens, hogy legalább a színpadon, közönség előtt illik viselkedni...

A nyári kísérlet feladata volt, hogy felmérjük, sikeres-e az ilyen jellegű kezdeményezés, és milyen nehézségekkel kell szembenéznie a jövőben induló nagyobb programnak. A sugárzó gyermektekinteteket nézve a program értelmét nem vonhatjuk kétségbe. A nehézségeket feltérképeztük, egyelőre több a nyitott kérdés, mint a már kipróbált, bevált megoldási javaslat, de reményeink szerint lassan ezek is csiszolódnak.

– *És mi az elképzelés a folytatásról?*

– A máltaiak kezdettől mondták, ha sikeres lesz a nyári kísérlet, előteremtik a folytatáshoz szükséges anyagi feltételeket. Mostanra már körvonalazódik, hogy kik lesznek azok a tanárok, akik ősszel is továbbvizik a monori programot. Sajnos engem visszahív a kötelesség Grazba, így a projekt irányítását ki kell adnom a kezemből.

– *Hol lehet az önök tevékenységét nyomon követni?*

– A monori kísérletről a Facebookon nyitott „Szimfónia program” oldalra töltöttünk fel fényképeket, videókat, rövid híreket. Reményeink szerint a tervezett nagy programról aktuális hírek a Szimfónia program hivatalos honlapján (symphonia.hu) lesznek elérhetők. A programot ihlető venezuelai rendszerről pedig az „El Sistema Venezuela” kulcsszavakkal bőségesen található információk, videók a világhálón.

– *Végül szeretnék még egy személyes kérdést feltenni. Honnan van ennyi energiája, hogy önkéntesként heteken keresztül éjt nappallá téve ezen az ügyön munkálkodjon?*

– Hála Istennek a Grazi Egyetem teológushallgatójaként az ottani egyházmegyénel elnyertem egy ösztöndíjat, amely adott olyan anyagi biztonságot, hogy ne kelljen a nyarat fizetett munkával töltenem. Az *El Sistema* magyar kipróbálása Bolíviából való hazatérésem óta életem foglalkoztat, így nem volt számomra kérdés, hogy erre a kísérletre most szükség van. Hát tettem, tettük, ami erőnkől tellett.

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGYI

Koncert a Párbeszédék Házában

pedagógiai múlttal rendelkezünk, amelyre méltán lehetünk büszkéek, hisz az egész világon párját ritkítja. A dél-amerikai rendszer viszont a zeneoktatásnak egy olyan szegmensét emeli ki, amely a hagyományos eu-

aki amatőr hegedűsként végigdogozta velem a nyarat. Munkánkat alkalmilag – egy-két napra vagy egy hétre – segítették hivatásos hegedűtanárok is; összesen több mint tíz hegedűtanár fordult meg nálunk az el-

nünk, nemigen lehetett látványos fejlődésről beszélni. Alapvető fegyelmi problémák is felmerültek, egy ponton komolyan elgondolkodtunk azon, hogy a hangszerek épsége érdekében feloszlattuk az amúgy

„Nagyon szerettem és igyekeztem másokkal együtt jól és tisztán játszani”

Beszélgetés Tillai Aurél professor emeritusszal, Pécs idei díszpolgárával

► Szeptember 1-je Pécs ünnepe, amikor is az első hazai egyetem alapítására emlékeznek a pécsiek. A város elöljárói e nap délelőttjén ünnepi közgyűlésen kitüntetések adnak át a tudomány, a művészet, a sport és az élet egyéb területén jeleskedő polgároknak. Idén a színházban megtartott ünnepségen a Pécs díszpolgára címet *Tillai Aurél* Liszt-díjas karnagy vehette át *dr. Páva Zsolt* polgármestertől. Este a Kodály Központban díszhangversenyt rendeztek a kitüntetettek és a város zenészerető polgárai számára. E rangos díj kapcsán egy kis beszélgetésre kértük fel a város új díszpolgárát (aki mellel az interjúkészítőnek is tanára volt egykor a főiskolán).

– Sokan örültek a tanár úrral együtt a kitüntetésének. Milyen érzésekkel vette át a díjat?
– Mélyen meghatódtam, hogy szülővárosom ilyen magas kitüntetésben részesített. Hálás vagyok családomnak, hajdani tanárainknak, a cserkészmozgalomnak, egykori kollégáimnak, tanítványaimnak, kórusaim énekeseinek, hiszen nekik köszönhetem azt, amit karnagyként, zenészerzőként elérhettem.
– Nyolcvanhárom évesen, ereje teljében aktívan tevékenykedik, szervez, komponál, kórust vezet. Mikor és hogyan került kapcsolatba a zenével?
– Anyai ágon evangélikus vagyok. Kisgyerekként istentisztelet alatt a Dischka Győző utcai

A SZERZŐ FELVÉTELE

templomban gyakran az orgonánál álltam. Áhítattal teli odafigyeléssel hallgattam ezt a csodálatos hangszert. Később unokabátyám, a szekszárdi *Németh Pál* egyetemista korában szintén orgonált a „Dischkában”. Végül mégsem a hangszeres zene, hanem a kórusvezetés irányába terelt a Mindenható.
– Közel hetven rangos díj, kitüntetés, nemzetközi és hazai elismerés jelzi karnagyi tevékenységét.
– A korábbi évtizedekben volt, hogy egyszerre három kórust is vezettem. Ma már csak a *Pécsi kamarakórust* – a volt *Nevelők Háza kamarakórusát* – irányítom, de ezt már ötvenöt éve. Műsorskálánk a zeneirodalom szinte minden korszakát felöleli, beleértve a kortárs zenét is. Hálás vagyok Istennek, hogy megadatott számomra a tanítás, kórusvezetés és komponálás „hármassága”, kiegészítve, erősítve egymást. Számos művet saját kórusaim mutattak be, így a gyakorlatban is kipróbálhattam a hangzásukat. Én is elmondhatom, hogy a munkám a hobbim...
– Mindehhez megfelelő családi háttérre is szükség van...
– Igen. A család megértő támogatása mindig fontos volt számomra. Feleségem szintén karnagy, gyermekeink: *Tímea* és *Attila* – akik

ARCHIV FELVÉTEL

A Pécsi kamarakórus és karnagya

beleszülettek a zenei közegebe – szintén muzsikuskok.
– Tanítványai közül számosan kiemelkedő hírnévre tettek szert. Kérem, említse meg néhányukat.
– A teljesség igénye nélkül *Hoppál Péter*, *Kamp Salamon*, *Kertész Attila*, *Kutnyánszky Csaba*, *Lakner Tamás*, *Nagy Ernő*, *Szabó Szabolcs*, *Takaró Mihály* nevét emelem ki. Ők nemcsak iskolai kórusaikkal, hanem felnőtt- és egyházi énekkaraikkal,

tanári pályájukkal is továbbviszik a magyar kóruszene hírnevét.
– Melyek a közeljövő feladatai?
– Lázasan készülünk a *Pécsi kamarakórus* 55. évfordulójára, amelyet november elején ünneplünk. A díszhangversenyen többek között *Händel Dixit Dominus* című művét mutatjuk be. És természetesen készülünk a 2015-ben megrendezendő Európa Cantatra...
■ TÖRTELY ZSUZSA

Kávai kimozdulás

Egy mozgalmas áhítat

► „Jöjj, add tovább a jó hírt, mozgass meg minden megmozgathatót!” – csendült az ének szeptember 7-én a kávaei templomban az ötödik biciklis- és ifjúsági találkozó záróáhítatán. Mi tagadás, a résztvevők eleget is tettek a felszólításnak. Többségük két keréken gurult, és meg sem állt a kedves, dimbes-dombos faluig, ahol *Buday Zsolt* bénye–kávaei lelkész, a tetterkész presbitérium és az önkéntes segítők nagy „süteményes szeretettel” várták őket.

Kávára eljutni – kiváltképp szabadnapokon – nem a legegyszerűbb dolgok egyike. (Főleg, ha az ember a zakatolás után lekési a kétóránként járó buszt, és a monori CBA előtt – a nagy kísértés ellenére – nem kíván

kölcsönvenni egyet a sorakozó kerékpárokból.) Nem marad más, mint a békebeli stoppolás – Káva vár!
Gombán túl már nyert ügye van a megfáradt utazónak, lassan kibontakozik előtte a falu. Betérve *Kölcsy Ferenc*

„szüretelő” szobra, a régi nemesi kúriából kialakított bénye–kávaei általános iskola udvarán pedig a régi nagy kávaei tanítókat megidéző *tanítók fája* várja.
Az evangélikus templom egy domb tetején áll erős várként, szikáran. Udvara volt – egy ideiglenesen felállított, húst kínáló nagy sátorral – a találkozó fő bázisa, ahol a völgyben rohangálók időnként feltankolhattak.
Vagy egy tucat környező település képviseltette magát több mint félszáz ifjú követel. Sok esetben lelkészeik sem maradtak ki a kerekedésből. A program egyik „fővédnöke”, *Veszteg Zsolt* kávaei polgármester is tiszteletét tette, továbbá *Kalina Károlyné*, a helyi iskola új igazgatónője is megjelent.
Jöttek Albertirsáról, annak alberti és irsai gyülekezetéből egyaránt. Péteri, Monor, Tápiószentmárton sem maradt ki a sorból. Pilisről is idegurultak, többek között a nyáron ordinált *Liszka Viktor* segédlelkész kíséretében. A maglódiak vezetője *Németh Mihály* lelkész volt, a dél-pesti esperes és pilisi lelkész, *Krámer György* szokás szerint hitvesével és szöszke gyermekeivel érkezett – dacára annak, hogy a lelkészházaspárt délután két esküvő is várta. Dabas-Győnről is jöttek, sőt a messzi Szada is küldött egy „aranylábú dicsőítőt”.
A bényeiek legtöbbször a szlovákiai testvértelepülésen, Bényen tartózkodott ez időben, szellemük mégis ott lebegett a dombok között...

A napot két áhítatos alkalom keretezte: az érkezők *Csádó Balázs* Dél-Pest megyei ifjúsági referens és irsai beosztott lelkész „konfirmanduscsábító” pengetésétől kísérve dicsőítették a meredek szakaszokon is kitartó legfőbb védelmezőt. Délután háromtól pedig – sajnos már csekélyebb létszámban – istentiszteleten vehettek részt a nem csak egymással találkozni kívánók.
A prédikációt *Dobó Dániel* közelmúltban ordinált – Albertain osztozt – lelkész tartotta friss lendülettel, 1Kir 19,1–8 alapján próbálva közelebb

Hurrá!

hozni a gyerekekhez Illés próféta negyvennapos útjának mélységét (és magasságát).
A délutáni fogócskának köszönhetően is pirospozsgás fiatalok talán nagyobb érdeklődést mutattak a csodaként megjelenő lángos, mint *A kávaei evangélikus leányegyházközség története* címet viselő felolvasás iránt, jóllehet *Veszteg Sándorné (Ida néni)* pedagógus összefoglalója számos izgalmas tényre és tényezőre hívta fel a figyelmet. A Káva ékszerdobozaként emlegetett templom kilencvenéves jubileumá-

nak apropóján emlékezetesebbek lehetnek a falon látható, egyedülálló evangélikus ikonok, a jó kedélyű, „nagy dumás”, piercinges kántor fiú vagy a nyár végi zöldben játszott színháború.
Az élmény nem cél, hanem eszköz az evangélium hirdetéséhez – vallotta meg *Dobó Dániel* a borsós tokány pusztítása közben. És bejött a számítása: élményekkel, a találkozás és a kávaei gasztronómia örömeivel és legfőképp örömhírével megpakolva gurultak tova az ifjak Káváról.
■ – KANYI –

Rajparancsnokok: Krámer György, Dobó Dániel és Buday Zsolt

Nagyfiúk és kisfiúk

SÜLE ZSOLT FELVÉTELE

Nem csak kenyérrel...

► „Valláskárosultak” milliói ítélik magukat kárhozatra, mert úgy vélik, hogy az üdvösséghez elégséges az erkölcsös életvitel és a vasárnapi templomlátogatás. Az Úrral való folyamatos, élő, személyes kapcsolat létfontosságáról nem egy nagyszabású ünnepi istentiszteleten, hanem egy mindössze nyolcszázötven lelket számláló bakonyi település, Tés templomában hallhatott az a maroknyi gyülekezet, amely múlt szombaton részt vett a helyi evangélikus egyházközség – egész faluközség számára szervezett – családi délutánján.

Jóllehet az országos missziói központ által is támogatott családi délután nem kifejezetten evangélizációs céllal hirdtetett, már Szeverényi János nyitó igei szolgálatának címe („Ne egyél meg mindent!”) nyilvánvalóvá tette, hogy „kemény beszédre” is számíthatnak az érdeklődők. Az országos missziói lelkész Dániel története alapján figyelemztetett arra, hogy tudnunk kell, mit fogadhatunk el, és mit nem, a világ által kínált „szellemi étlapról”. Talán nála is sarkosabban fogalmazott a délutánt záró templomi alkalom igehirdetője, Molnár Róbert. Az evangélikus evangélizációs alkalmakra is mind gyakrabban hívott kübekházi polgármester személyes biznyságtétel-lel átszöve közvetítette Jézus missziói parancsát.

A példás szervezéssel megvalósult délután „motorja” a helyi gyülekezet kántora, Stanka Erika volt, de a gyülekezet asszonyai közül többen is gondoskodtak ar-

ról, hogy a mintegy másfél száz bétéő gyermek és felnőtt azért ne csak lelki táplálékra leljen a tési evangélikusok telkén...

■ T. PINTÉR KÁROLY felvétele

Mikrofonpróba – Szeverényi János segít Molnár Róbert szolgálatát hallhatóvá tenni

► A soproni Best Western Pannonia Med Hotelben 1994-től működik a Pannonia Galéria, amely havi rendezésséggel kortárs képzőművészeti kiállításoknak ad helyet. Leginkább magyar festőművészek alkotásait láthatják az érdeklődők, évente egy alkalommal külföldi művész állít ki, és minden év decemberében soproni alkotó kap lehetőséget bemutatkozásra. A kiállítók között gyakoriak az elismert, díjazott művészek. A tárlatok egy hónapon keresztül térítésmentesen látogathatók. Szerzőnk a galéria 190. kiállításának múlt vasárnapi megnyitóján ismerkedett meg Zászkaliczky Ágnes (1980, Budapest) festőművész munkáival, amelyek a hónap végéig tekinthetők meg.

Előkelő idegenek a vásznon

Zászkaliczky Ágnes kiállításának margójára

Először nem tudtam, mi olyan furcsa: a festmény a taorminai római kori romokat mutatta élénk színekkel, de üresen, emberek nélkül. Illetve nem egészen, az előtérben két asszony látható, az egyiknek a karján kisgyermek. Ez még nem is lenne olyan különleges, de valahogy mégis furcsa. Aztán rájöttem: ezek az asszonyok indiai ruhát viselnek, mintha a másik festményről kerültek volna ide. Számomra mind az itáliai táj, mind az indiai asszonyok egzotikusak – talán mert még nem jutottam el se Olaszországba, se Indiába –, de találkozásuk meghökkentő, szürreális, mintha egy különös álomban járnék. Egzotikum a négyzetben.

Ez a különösség, idegenség jár át minden festményt, amelyet Zászkaliczky Ágnes festőművész soproni kiállításán láthattam. Először is távoli tájakat, embereket ábrázolnak a képek Finnországból, Olaszországból, Kenyából, Indiából, a világ távoli helyeiről. Másrészt különösek a színek: az ég és a tenger olyan kék, hogy erre a kékre azt mondanánk, ilyen nincs is; a ruhák is hihetetlenül tar-

kák – leginkább az India című festményen. A táj, az épületek és a ruhák színe valószínűtlenül éles és élénk – én magam is csak azért hiszem el, hogy ilyen színek a valóságban is lé-

teznek, mert már volt részem finnországi téli napfelkeltében...

A legkülönösebbek az emberek, és nem csak azért, mert a világ egzotikus pontjairól – Afrikából, Indiából – érkeznek hozzánk. Sajátos, határozott arckifejezéssel néznek ki oldalra a képekből. Nem néznek a szemünkbe – valami mást keresnek. Itt vannak, és még sincsenek itt. Mint ha ők is álmodnának, messzire vá-

gyódnának. Álmodnak keresnek egy álomszerű világban.

Érdekes módon egyensúlyoz a két jelleg: a színek harsánysága közönségessé is válhatna, a szereplők idegensége, előkelő távolságtartása túlfinomulttá.

Ez alól a gyerekek kivételek. Az afrikai gyerekek ugyanolyan magától értetődő természetességgel kergetőznek az egyik képen, mint magyar társaik. A kiállítás „kakuktktojásán”, a – számomra érthetetlen okokból a meghívóra került – János című képen élénk szemű, sapkás kisiskolás fiú mosolyog ránk – olyan, mint első fiam egyik haverja, ráadásul egy pesti ház udvarán. A sok egzotikum, elvágyódás közepette egy igazi „hétköznapi” jelenlét. Nagyszerű festmény, de éppen ez volt az a kép, amelyik a legkevésbé tükrözte az egész kiállítás hangulatát. Szép festmények között egy másféle szépség. Bár ha végiggondolom, mind ugyanarról beszél fennköltén és elvontan, színekben tobzódva vagy természetes gyermekmosolyokban: arról, hogy jó dolog élni...

■ HEGEDŰS ATTILA

„Ez kedég az közönséges hit”

Fél évezredes magyar nyelvű imádságok

► „Halandó, ezeket megmondjad!” címmel magyar nyelvű imádságokat jelentetett meg nemrég a Tinta Könyvkiadó Dömötör Adrienne és Haader Lea válogatásában. A közel félszáz magyar nyelvű kódexből merítő kiadvány imákat, zsoltárfeldolgozásokat, himnuszokat tartalmaz.

A 15–16. századi szövegek párhuzamot mutatnak a korabeli német és francia kódexekben fellelhetőekkel, azoknak kissé eltérő fordításai, változatai, és a latinul nem tudó szerzetesek számára szolgáltak imaként. Az akkor élőszóban és írott formában is terjedő imákat a kolostorokban élők írták és másolták a kódexek lapjaira, gyakran saját nyelvtérületük kiejtését vagy azóta már kihalt jelentéseket is megörökítve. Az íráskor nem voltak mentesek a tévesztésektől sem, ezekre a lábjegyzetek térnek ki. Egyes imáknak a másoló (scriptor) adott címet, másokat a kötet összeállítói láttak el a mai köznyelvi formára átirrt címmel.

A külön egységeket képező szövegeket – a korabeli kódexekhez hasonlóan – mottók vezetik be. A magyarországi kódexekből válogatott színes illusztrációk gyönyörűen illeszkednek régi magyar nyelv- és kultúrtörténeti forrásainkhoz, illetve vallási emlékeinkhez. Az „Ez kedég az közönséges hit” mottóval ellátott általános imák mellett többek között dicsőítő, bánat-, kérés, áldozási, karácsonyi, nagybőjti és Mária-imákat is olvashatunk az impozáns kötetben. A gyűjtemény végén az archaikus népi imádságokhoz közeli-tő óvó imák is megtalálhatók.

A kiadványt olvasva meglevenedik a fél évezredes régi magyar nyelv, s fel-tárl az a szellemi tartalom, melyet ezek

az íráskor magukban hordoznak. A több mint kétszáz oldalas, keménytáblás könyv tartalmas és érdekes olvasmány azok számára, akik ismereteiket szélesíteni, hitüket megerősíteni kívánják e régi magyar nyelvű kincsekkel – vagy pusztán gyönyörködni szeretnének abban a nyelvben, melyet már eleink is hordoztak.

■ HETESSY CSABA

Dömötör Adrienne – Haader Lea (szerk.): „Halandó, ezeket megmondjad!” – Magyar nyelvű imádságok a XV–XVI. századból. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2012. Ára 2990 forint.

A könyvek könyvének hatása Petőfi költészetére

► Irodalmunk legnagyobb alakja, Petőfi Sándor igen fiatalon példás műveket hagyott ránk, melyeken jó elgondolkodnunk néha-néha. Szinte minden évszakra, napra, ünnepi alkalomra választhatunk tőle egy-egy tűnődésre méltó verset, sort. Ősz közeledtével is sok ilyet tudunk felidézni. Petőfi nem volt úgynevezett vallásos költő, de azért volt hite és ember-szeretete. Ha néha el is fogták kételyek, csakhamar megnyugodott, mert az Istenben az igazságosság és célszerűség fogalmát is egyesülve látta. Késerves vándorlásai, csalódásai közben is rádöbbenhetett, hogy valaki öröködik felette; hogy az emberi sors irányítója nem lehet a vak véletlen, még akkor sem, ha a lét valósága legtöbbször megdöbbentő és elkeserítő.

A Petőfi költészetével foglalkozó kutatók közül többen megállapították, hogy poétai képrendszerének kialakulására színező hatással volt a Biblia. Verseiből kitűnik, hogy ismerte, forgatta. A jeles debreceni író, költő – 1913-tól a debreceni általános főreáliskola kiváló tanára – Oláh Gábor (1881–1942) Petőfi képzetele című írásában érintette ez irányú „felfedezéseit”. Szerinte Petőfi költészetében képzelettránsító játéka mutatta a „könyvek könyvének” hatását; az iskolában tanult bibliai történetek alakjai, jelenetei támadtak fel műveiben, különösen hazafias verseiben. A Biblia hatására mutat az is, hogy az általa használt képek közül a legtöbb ószövetségi, mégpedig Mózes és a Bírak könyvéből való, az Újszövetségből pedig Jézus személye és a Golgota szomorúsága indította meg.

A vesztett csaták, csufos futások! című versében Izráel kivonulását festette és fordította át szabatos párhuzammal a magyarság sorsára – buzdításul kitarásra: „Induljatok / Százezrével, miljomával / A szolgaság Egyiptomából / A szabadsági Kánaánba, / Mint Mózes népe hajdanába! / Nekik volt, van nekünk is istenünk, / Ő fog vezetni tüzoszlop képében, / S az ellenség

kiomló vére lészen / A vörös tenger, melyen átmegyünk!”

Ugyanez a kép elevenedik meg A XIX. század költőiben: „Pusztában bujdosunk, mint hajdan / Népével Mózes bujdosott, / S követte, melyet isten küld / Vezérül, a lángoszlopot. / Ujabb időkben isten ilyen / Lángoszlopoknak rendel / A költőket, hogy ők vezessék / A népet Kánaán felé.”

Az Újszövetségből a keresztthalált halt Jézus alakját, a keresztfát – mint a legnagyobb fájdalom szimbólumát – láthatjuk megjelenítve: „Kereszt jutalma a fáradságoknak, / Mindenfelé keresztet osztogatnak. / Aranykeresztet tűznek a fejedelmek / Jobbágyaik mellére; a földmivesnek / Oszt a természet búzakereszteket... / Fakeeszt illet, megváltók, titeket!” (Kereszt)

Legismertebb epikai költeménye Az apostol, melyben egy forradalmár életét mondja el születése napjától haláláig, pontosabban kivégeztetéséig. A költő a főhős Szilveszter életének, sorsának egy-egy fordulataival, eszméivel teljes mértékben azonosult. Művével a magát ámitó népet kívánta felrázni aléltóságából. Ezért harsogta oda az „apostolát” meggyalázó tömegnek: „Nem volt elég a Krisztust

megfeszítned, / Minden megváltót megfeszítesz hát? / Boldogtalan, százszor boldogtalan nép!”

Szilvesztert ugyanúgy megrugdalták, leköpködték, mint annak idején Jézust, s hasonlóképpen követelték halálát. Az utcán tartóztatták le, tíz év börtön után szabadulva meglepetten tapasztalta, hogy a világ semmit nem haladt célja felé, sőt az emberiség visszafejlődött.

Egy bibliai szimbólum, a szőlő megjelenítésével vonja le a tanulságokat. Az Ószövetségben a szőlő példázat, hasonlat vagy jelkép újra és újra felbukkan, s a próféták messiási szimbólummá tették. A szőlőt mint Jézus Krisztus és a keresztény hit szimbóluma az evangéliumi kezdetektől fogva (Jn 15,1–3) a vallásos művészet főmotívuma. A szőlő mint minden tavasszal ismét kihajtó kultúrno-vény az újjászületés jelképe is. Petőfi ekképpen gondolkodott róla:

„A szőlőszem kicsiny gyümölcs, / Egy nyár kell hozzá mégis, hogy megérjék. / A föld is egy gyümölcs, egy nagy gyümölcs, / S ha a kis szőlőszemnek egy nyár / Kell, hány nem kell e nagy gyümölcsnek, / Amíg megéri?”

Ha a parányi szőlőszemet sok százezer napsugár érleli, a Föld – mint „nagy szőlőszem” – megéréséhez sok ezer vagy millió év szükséges-tetik. A sorok között a földet érlelő sugarak maguk a „nagy lelkek”, akik igen kevesen vannak, és rövid életűek. Petőfi szerint ilyen volt Jézus Krisztus is, s az ő „hőse”, Az apostol Szilvesztere is.

S vajon még mennyi idő kell a mi „kis szőlőszemünknek”, földi világunknak, hogy végre megérjék?...

■ KERECSENYI

BÚCSÚKERINGŐ

Családbarát-e a magyar társadalom?

Demográfiai konferencia – döbbenetes statisztikai adatokkal

► Ami a népesedési helyzetet illeti, a magyar társadalom a huszonnegyedik órában vagy már talán azon is túl van, vagyis a népességfogyás tendenciája visszafordíthatatlan. Ez a drámai helyzetkép rajzolódott ki a *Családbarát-e a magyar társadalom?* című, szeptember 6-i budapesti demográfiai konferencia előadásaiból. A nagy érdeklődéssel kísért eseményt két civil szervezet, a Családháló, valamint a Három Királyfi, Három Királynő Mozgalom rendezte, és az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) támogatta. Előadást tartott *Rétvári Bence*, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkára (*képiünkön*), *Németh Zsolt*, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) elnökhelyettese, *Benkő Ágota*, a Népesedési Kerekasztal koordinátora, *Botos Katalin* közgazdász professor emerita (Pázmány Péter Katolikus Egyetem), *Pongrácz Tiborné*, a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetének igazgatóhelyettese, *Szalai Piroska*, a nők munkaerőpiaci helyzetének javításáért felelős miniszteri biztos (Nemzetgazdasági Minisztérium) és *Bagdy Emőke* pszichológus professor emerita (Károli Gáspár Református Egyetem), a téma kiváló szakértői.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Magyarország több évtizedes, súlyos sorskérdéséről van szó, amellyel írók, szakemberek, kormányok sora birkózott, de – amint arra Benkő Ágota, a Népesedési Kerekasztal koordinátora rámutatott – a meghozott intézkedések mindig csak átmenetienek bizonyultak.

Rétvári Bence államtitkár szerint a magyar társadalom alapvetően családbarát, az emberek egy gyerekkel többet szeretnének, mint amennyit végül vállalnak. A kormány feladata abban áll, hogy elősegítse ezeknek a gyerekeknek a megszületését. A kormánynak korlátozottak a lehetőségei, elsősorban anyagi eszközökkel tudja kifejezni, hogy mit tart értéknél. Az államtitkár sorolta a második Orbán-kormány által meghozott intézkedéseket: a családi típusú adózás rendszerének kiépítése és sarkalatos, kétharmados törvénybe illesztése, munkahelyvédelmi akcióterv, munkába visszatérő kismamák járulékkezdvezménye, kétszáz új bölcsőde, az Emmi családbarát gondolkodást ösztönző pályázata, kismamabérlet stb. Ezen intézkedések hatására a gyermekvállalási kedv némileg emelkedett, 2012-ben az előző évinél 2300-zal több gyermek született. A legfontosabbnak azonban Rétvári Bence a közgondolkodás formálását nevezte.

Németh Zsolt KSH-elnökhelyettes a 2011-es népszámlálási adatait ismertető előadásához *Milan Kundera* cseh író regényének beszédes címét kölcsönözte, kérdőjellel megtoldva: *Búcsúkeringő?* A 2001-es és 2011-es népszámlálás között a magyar népesség 260 687 fővel csökkent. Hazánk népessége 1981-ben volt a csúcson (10 millió 700 ezer), azóta folyamatosan fogy. Jelenleg az 1959-es szinten áll (9 millió 937 ezer).

Folytatódik a társadalom előrege-dése, 250 ezerrel csökkent a gyermekkorúak száma, és ugyanennyivel több lett az időskorú. Ennek következményei vannak a társadalom kul-

túrájára, mentalitására, dinamizmusára, a nagy ellátórendszerek (nyugdíj, egészségügy) fenntarthatóságára, a versenyképességre.

Csökkent a 15–49 éves, szülőképes korban lévő nők száma, akik ráadásul kevesebb gyermeket hoznak világra. A hagyományos család visszaszorul, a 30 év alatti nők 88%-a hajadon, a 30 év alatti férfiak 95%-a, a 30–39 évesek közel fele nőtlen. A házassok aránya tíz év alatt 52,3%-ról 44,4%-ra csökkent. 100 házasság 179 gyermeket szült, ami kevés a társadalom reprodukciójához, de mégis több annál a 120-nál, ahány gyerek az élettársi kapcsolatokból születik.

A hajadon nők és nőtlen férfiak aránya 27,2%-ról 32,6%-ra nőtt. Az egyedülállók száma meredeken emelkedett, jelenleg 1 millió 317 ezer.

Arányuk a sok válás miatt is nő: a házasságok csaknem fele, az élettársi kapcsolatok 70%-a válással végződik. A négyfős családok (két szülő, két gyerek – ami „minimumprogram lehetne”) az összes családoknak csak 12,7%-át teszik ki, három vagy több gyermek csak a családok 8%-ában van. Növekedett a csonka családok – egy szülő, egy gyerek – száma (537 ezer). A felsőfokú végzettségűek között már több a nő, mint a férfi, ami egyrészt örömteli dolog, másrészt viszont a tanulási idő kitolódása is hátráltatja a gyermekvállalást.

Teret nyer a szélsőséges individualizmus, a társadalom atomizálódik, értékvesztés következik be. Mindez rendszerré áll össze, és a rendszert csak rendszerszerűen lehet megváltoztatni. A népszámlálásból egy „lógó fejfel eloldalgó társadalom” képe bontakozik ki – fejezte be előadását Németh Zsolt.

Benkő Ágota szerint társadalmi konszenzusra van szükség, tudatosítani kellene, hogy a közösségnek vannak alapvető érdekei és értékei. Ilyen az is, hogy a társadalom megújuljon és fennmaradjon. A Népesedési Kerekasztal javaslatai rendszerű válaszokat sürgetnek. A koordinátor kiemelte az anyák nyugdíját (amely alacsonyabb, mint a gyermekét nem vállaló nőké), a munkaerőpiaci diszkrimináció megszüntetését, a közbeszéd irányítását, a családi életre nevelést.

A családot a legtöbben még mindig értéknek tartják – idézte a felméréseket Pongrácz Tiborné –, de az értékek és a valós magatartás között óriási a szakadék. Ez az ambivalencia nem maradhat fenn sokáig, és valószínűleg negatív irányban fog elmozdulni, amikor már a gyermekvállalás sem lesz abszolút érték. Azok aránya, akik szerint nem lehet igazán boldog, akinek nincs gyermeke, a 2002-es 63%-ról mára 54%-ra csökkent. A nőknél a család mellett jelentősen megnőtt a munka szerepe. Ezt mindenképpen figyelembe kell venni, ha a gyermekvállalást ösztönözni akarjuk. Az első gyermek vállalásának életkorát vissza kellene hozni fiatalabb korba, és nagyobb összegű családtámogatási támogatásra lenne szükség – mondta a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetének igazgatóhelyettese. A gyermektelenség okait megszüntető intézkedésekre lenne szükség, különben – hangsúlyozta – nincs remény, elfogyunk.

Szalai Piroska szerint is szoros összefüggés van a nők foglalkoztatása és a gyerekszám között. A gyermekvállaláshoz szubjektív biztonságérzet kell. Női foglalkoztatottság tekintetében az EU-ban sajnos sereghajtók vagyunk, bár ez tavaly már emelkedett (52%), és elérte az 1992-es szintet, de ehhez rengeteg megalapozó intézkedésre volt szükség. A részmunkaidős foglalkoztatás elérhetősége, a rugalmas munkaerőpiac hozzájárulna a kívánt gyermekek megszületéséhez – mondta a nők munkaerőpiaci helyzetének javításáért felelős miniszteri biztos.

A média felelősségéről úgy szólván minden előadó szót ejtett, de abban is egyetértettek, hogy ennek a felelősségnek egyelőre nem képes eleget tenni. Sok szó esik a sajtóban a bejegyzett élettársi kapcsolatokról, az azonos neműek helyzetéről, a hajléktalanokról, ám ezek marginális jelenségek a népességfogyáshoz képest. Jó lenne, ha ez utóbbi legalább olyan teret kapna, mint a Prima Prímissima-díj – fogalmazott Botos Katalin professor emerita. Hangsúlyozta: aki az ideológiai csatát elveszíti, az mindent elveszít. A vallási értékek háttérbe szorítása érzékelhető visszaesést hoz a népesség alakulásában. Természeti törvény, hogy gyermek születik, és van család. Ha az az ideológia kerül előtérbe, hogy erre nincs szükség, a gyakorlat is ehhez fog igazodni – figyelmeztetett.

■ T. KOVÁCS PÉTER

Jézus Krisztus örök iskolájában

Rövid életű elemi iskolájukra emlékeztek a csornai evangélikusok

► „Olyan intézményre emlékezünk, amelynek homlokzatára ki lehetne írni a szomorúan csengő mondatot: élt öt esztendő” – hangzott el szeptember 8-án a csornai templomban, ahol az egyházközség hálaadó istentiszteleten emlékezett meg 1943-ban megindított és 1948-ban államosított elemi iskolájáról.

Csorna evangélikusai 1926-ban szerveződtek fiókgyülekezetté, majd 1934-ben önállósodtak. Miután egyházszeretük messze meghaladta létszámbeli erejüket, az 1930-ban emelt templomhoz 1943-ban egy tantermes iskolát építettek. A *Nagy Gyula* lelkész és *Takáts Irén* tanító vezetése alatt működő iskolába már ekkor huszonöten iratkoztak be.

A történelem viharai alaposan megtépázták a rövid életű elemi iskolát: az első tanév a német, a második a szovjet megszállás miatt sikerült kurtára. Ezután következett az államosítás: ugyan magát az épületet végül nem vette el az egyházközségtől az állam, ám az iskolát egy másik iskola tagintézményévé tette. 1950-ben aztán végleg megszűnt az egykori evangélikus iskola: épületében hosszú ideig óvodát működtetett a község, majd a város. Csupán 1985-ben vehette ismét birtokba az egyházközség a mindvégig tulajdonában maradt tantermet, amelyet azóta is gyülekezeti helyiségként használ.

„Emberileg nézve reménytelen helyzetben, háborús időkben indult Csornán az iskola – idézte a múltat *Itt-zs János* nyugalmazott püspök, aki Mt 19,16–26 alapján végezte a jubileumi istentisztelet igehirdetési szolgálatát. – Ma pedig egy másik iskolának,

Jézus iskolájának padjában ülünk, ahol meg kell tanulnunk, hogy ma is az a legfontosabb kérdés: vajon rendezett viszonyban élünk-e Istennel? Hogy életünk egyéb kérdéseire megtaláljuk-e a választ, az attól függ, hogy erre a kérdésre mit felelünk. A gazdag ifjú története felveti a kérdést: vajon mi öbönne bízunk-e? Mert az ember önmagában nem képes arra, hogy a hamis istenektől az egy igaz Istenhez meneküljön. Ez csak Istennek lehetséges, de ebbe neki bele kellett halnia a kereszten” – mondta a nyugalmazott püspök, majd így folytatta:

„Földi iskolák indulnak és megszűnnek, de Jézus iskolája örök, mert az első pünkösdkor megnyílt ajtót senki nem zárja be. Ennek az iskolának nem árthat sem a barna, sem a vörös diktatúra, sem a liberalizmus, de még a pokol kapui sem vehetnek erőt rajta. Boldog az az ember, aki életkorától függetlenül elemi iskolásként tanítványnak tudja vallani magát ebben az iskolában” – fejezte be igehirdetését Itt-zs János.

A csornai templom előterében a következő hetekben az egykori iskola történetét feldolgozó, korabeli dokumentumokból összeállított kiállítás várja az érdeklődőket.

■ TUBÁN JÓZSEF

TÓTH ATTILA FELVÉTELE

Megjelent a Keresztyén Igazság

A *Keresztyén Igazság* új folyamának 99. számát nyújtjuk át az olvasóknak. Benne az *igehirdetés* a tanév kezdetén érzett bizonytalanságainkat, gyengeségeinket osztja, erősíti a hitben, a Szentlélek Úristen erejét kéri.

Folytatjuk *Luthernek a szabad akaratról szóló tanítását*, mely bemutatja, hogy Isten minden akaratot saját akaratát szolgálata alá állít, és vele az ember üdvösségét munkálja.

A folyóirat megemlékezik *Ordass Lajosról* halálának 35. évfordulóján *Vajta Vilmos* egykor megírt nekrológiájával és *Böröcz Enikő* írásával, melyben Ordass naplója alapján a püspök utolsó éveit mutatja be.

A tanulmányok sorában *Tubán József* *Identitás és tolerancia* című írásának második része, valamint *Weltler Gábornak* a *megtérséről* szóló előadása olvasható, melyben hitvallási irataink alapján – de a bibliai szakkifejezéseket is vizsgálva – mutat rá a szó helyes teológiai tartalmára. A teológiai olvasmányok után kikapcsolódásként egy érdekes tanulmányt közlünk *De-dinszky Gyula* tollából *a magyar nyelvben található bibliai kifejezésekről*.

Az olvasók figyelmébe ezúttal *Balla Árpád* néhai református lelkész *fiktív leveleit* ajánljuk.

Reméljük, tartalmas percekhez juttatunk majd folyóiratunk az olvasóknak. A következő, a 100. számra pedig a szerkesztőség meglepetéssel készül...

■ ISÓ DOROTTYA szerkesztő

Credo-beharangozó

Megjelent a *Credo* evangélikus folyóirat 2013/2. száma, amelynek fő témája egyházunk újabb stratégiai irata. A tartalomról:

Lectori salutem

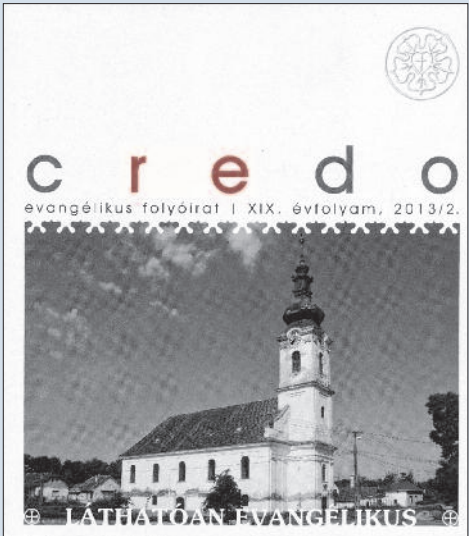
Pröhle Gergely: Gyengén, de fáradhatatlanul „A kommunizmus évei – abszurd módon – kényelmessé tették a híveket, a függőség lerombolta az önfelelőség ösztönét, az önkéntesség gyakorlatát. De persze mindez nem lehet akadálya annak, hogy az egyház minden külső anyagi meghatározottság ellenére is csak és kizárólag a neki szóló missziói parancsnak engedelmeskedjen. Annak viszont minden fenntartás nélkül. S ha úgy szól a parancs, hogy »Tegyetek tanítvánnyá minden népet«, akkor ezt nem lehet mindenféle csűrés-csavarással viszonylagossá tenni – a magyar társadalomban sem. A *Credo* számaiban próbálunk közvetíteni abból valamit, amit a hazai evangélikus közösség vagy – csak szerényen – a szerkesztőbizottság társadalomképének nevezhetünk. Nem itt és most kell részleteznem a mai magyar társadalom sok-sok baját, látják azt az olvasók a maguk szemüvegén keresztül. Ebben a változó, a konszolidáció hiányát látványosan elszenvedő országban egy lassan 500 esztendőes egyház azért szeretne »láthatóan evangélikus« lenni, mert a 21. század elején is képesnek érezzük magunkat felmutatni azt, amiben hiszünk. Ezzel is tanúságot téve arról, hogy a modern idők kereszténysége nem a korszellem rabja, de nem is valami naf-talinszagú, anakronisztikus maradvány. A kegyelem bizonyossága s a hit szabadsága által a ma emberének biztos támasza.”

Iránytű

Románné Bolba Márta: Sós és világosság „Jézus megbecsülése lendületet ad ahhoz, hogy ne csak fáradt és fásult humán erőforrásnak érezzük magunkat. Jézus visszaadja az önbecsülést még a közmunkásnak, a háztartásbelinek, a napszámosnak is. Szavával megteremti az emberi méltóságot. Vele találkozáva az embernek újra kedve lesz élni. Jézus mellett biztosan kicsit csinosabbak lesznek a nők, fessebbek a férfiak, többen ráéreznek arra, milyen jó ajándék mosolyt pazarolni, új receptet kipróbálni, meglepetést szerezni, egy jó könyvet elolvasni, ünnepi asztalt teríteni, vendéget hívni. Együtt lelkesedni, megmozdulni, a szomszéd parkban virágot ültetni, a helyi újságot tartalommal megtölteni, a gyerekeket kirándulni vinni, a közéletben tájékozódni, az igazság mellett újból szót emelni, a bénító közönyt feloldani. Kreatívan kitalálni, hogy mit lehetne tenni, hogy kicsivel a másikkal is jobb legyen, élhetőbb legyen az élete, hogy ő is embernek érezze magát újra.”

Evangelikus műhely

Láthatóan evangélikus. A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiai prioritásai 2012–2017 • *Joób Máté:* Megfelelő dioptria • *Kamarás István OJD:* A vitorlázat finombeállítása • *Isó Dorottya:* Az egyházat az ige teremti • *Pap Kinga Margitta:* Evangélikus önkép és a jövő perspektívái • *Kovács Eleonóra:* Mi magunk • *Zsugyel János:* „Szerezzenek magatoknak barátokat a hamis mammonnal...” Gondolatok az egyházi pénzügyek fenntarthatóságáról

Tanúk és tanulságok

Vassányi Miklós: Az élet értelme „A visszakerdező végtelen jelentés az a hatalom, amelynek hatalmában áll jelentést ruházni arra, ami a létbe megy, létrejön.” *Heltai Miklós:* Nevelés – a lelkek összhangja. Karácsony Sándor pedagógiaja a 21. századi Magyarországon

A teremtett világ

Gömböcz Elvira: Ég – föld – ember. A keresztény lelkiség jelentősége a 21. századi környezeti és gazdasági válságok megoldása szempontjából „Az ember akár tudatában van, akár nem, minden tevékenységében *ön-magát és Istent keresi.*”

Idézőjel

Petrőczy Éva: Bártfafürdő... • Dacos dalocska

Evangelikus műhely

Kőháti Dorottya: Úton 2017 felé. Az MEE Reformációi Emlékbizottságának munkája (2. rész)

Forrás

Ízelítő Luther levelezéséből (A Luther-leveleket Csepregi Zoltán fordította)

Szemle

Kósa László: A szembenállástól az önállóságig • *Érfalvy Livia:* Csupán a szavak hisznek bennem • *Fabiny Tibor:* Követendő példa • *Harmati Béla László:* Pontosan egy gyülekezetről • *Sinkó István:* Az ember, akiben van művészet • *Szőnyi István:* Tárlatvezetés Bibliával a kézben • *Kovács Eleonóra:* Nyugat kincsei • *Székács István:* A Kaukázusból Erdélybe, a török elől a pesti belvárosba • *Székely Gábor:* Béke veletek!

TEOLÓGUSOK SZOLG

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Közel a gyülekezetekhez

Sokan egyfajta *insula Lutherana-ként*, evangélikus szigetként tekintenek az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, mások pedig tudományos vagy a tanévhez kapcsolódó alkalmainkon mint egy hívogató kikötőbe térnek újra és újra vissza hozzánk.

A teológia mégsem él „elszigetelt életet” a mindennapokban: tanárainkkal, hallgatóinkkal rendszeresen találkozhatnak a lelkeszi értekezleteken, kerületi és országos rendezvényeken, ifjúsági táborokban, a Szélrózsán, szeretetintézményekben, iskolákban és gyülekezetekben végzett gyakorlatokon, munkatársképző tanfolyamokon, istentiszteleti és evangélizációs vendég-szolgálatokon, egyházi kiadványokban. Szinte fel sem lehet sorolni azt a sok alkalmat, ahol a gyülekezetekkel és az egyházzal megélt közösség megvalósul nap mint nap. Talán ez is ott áll annak a jóleső elismerésnek a háttérében, hogy – a néhány éve készült egyházszociológiai felmérés szerint – a teológia egyházunk legnagyobb megbecsülésnek örvendő szervezete.

A tanév kezdete most jó lehetőséget kínál arra, hogy kis áttekintést adjunk azokról a szolgálatokról, amelyek szervesen kapcsolódnak a lelkeszi, a hittanári, a kántori és a gyülekezeti munkatársi diploma megszerzéséhez.

Sok évtizedes hagyományuk van a *szupplikációs szolgálatoknak*. A latin szó eredetében egyszerre jelent közösségi könyörgést (istentiszteletet) és engesztelési-hálaadási ünnepet. Ezek a „vendég-istentiszteletek”, amikor gyülekezeteink igehirdetésre fogadják a teológushallgatókat, nem csupán támogatásgyűjtő prédikációs gyakorlatok, hanem találkozások, közös lelki alkalmak azokkal a közösségekkel, amelyekhez később a mindennapos szolgálat fogja kötni a lelkeszi vagy más egyházi szolgálatokra készülöket.

A 2012/2013-as tanévben is több mint kétszázhusz anyaggyülekezetbe küldtünk szupplikánst – ez természetesen ennek a számnak a többszörösét jelenti az elvégzett szolgálatokban a filiákkal, szórványgyülekezetekkel együtt. Az örvendetesen magas szám hallgatóinkra nézve azt jelenti, hogy a legtöbben a „kötelezőt” messze meghaladva, egy-egy félévben akár három-négy hétvégét is kiválasztanak maguknak a szupplikációra.

A gyülekezeti közösségek hagyományos szeretete legtöbbször kiegészül a vendéglátó lelkesznek és csa-

ládjának a gondoskodásával is – legtöbben lelkeszként is szívesen emlékszünk vissza azokra a szolgálatainkra, amikor még mi jártuk az országot szupplikáló hallgatóként.

Bár gyülekezeteink egyenként mind kapnak köszönő visszajelzést a szolgálati lehetőségért és az ilyenkor gyűjtött anyagi támogatásért, mégis fontos, hogy itt is elhangozzék egyfajta számadás és köszönet: az évente beérkezett, több millió forintos adomány jelentősen támogatja a teológián tanuló és lakó hallgatók ellátását, mindennapi életkörülményeinek a szinten tartását. Különösen örülünk annak is, hogy a korábbi jogszabályok megváltozásával újra gyűjtenek terményt, élelmiszert is a konyhának – mélyen megérint minket, hogy a nagyobb teherbírási gyülekezetektől az anyagiakban nehezebb körülmények között élőkhöz egyaránt gondolnak „a mi mindennapi kenyerünkre” is.

Különleges találkozások a *teológusnapok*, amikor – elsősorban a szupplikációra még nem küldhető elsőévesekkel – egy kisbusznyai csapat és egy teológiai oktató lelkesz látogat a meghívó, általában nagyobb gyülekezetekbe. Ezek a szeretetvendégséggel vagy éppen énekkari összeállítással kiegészülő szolgálatok jelentik sokszor az első betekintés lehetőségét a résztvevőknek, s gyakran éljük át azt az örömet is, amelyről az evangéliumban olvasunk akkor, amikor Jézus kiküldése után a tanítványok visszatértek Mesterükhöz.

Egészen sajátos az elmúlt félévekben, hogy a teológusokból álló *Agape* zenekar is kapott meghívásokat – nemcsak teológusnapokra, hanem gyülekezeti és közegyházi eseményekre, evangélikus iskolákba is. Hasonlóan a Szélrózsra iránt elkötelezett hallgatókhoz, ezt is szívesen vettük magunkra, hiszen az ifjúság lelkesítése, hitének mélyítése a teológia egyik legfontosabb feladata.

A sort a *nagyheti passiókörutak*

nélkül nem szabad lezárni – még akkor sem, ha erről minden évben a maga idejében hűségesen beszámol az evangélikus egyházi sajtó. Egészen különleges esemény ez a mindenkor harmadévesek – és az egyetemi lelkesz – számára, hiszen több hónapos felkészülés előzi meg az indulás pillanatát: szövegírás, megbeszélések, próbák, imádságok...

Bár Jézus Krisztus szenvedésének története mindig megérinti a gyülekezeteket is, ahol járunk, de a legmélyebb változást bennünk, résztvevőkben végzi el: lépésről lépésre az „elodásból” a mi személyes történetünk lesz. S bár tudjuk, hogy egy-egy passiókörút mindig a vendéglátás „terhét” is jelenti a gyülekezeteknek (ebben az esztendőben például Észak-Pest megyében), de a lelkeszekkel, gyülekezeti tagokkal átélt találkozások, esti beszélgetések még „arcot”, személyes jelleget is adnak ezeknek a különleges körutaknak.

A fenti körképet én is szívesen zárom személyes szavakkal – ahogyan néhányan egy-egy rövid, személyes megszólalással ki is egészítették ezt a beszámolót a szolgálatvégzők köréből. Egyetemi lelkeszi megbízásommal a második tanévemet zártam júniusban, s ebben az időben személyes feladatom volt és szívügyemmé lett a teológia és a gyülekezetek közötti kapcsolatok ápolása, elmélyítése.

A háttérben az igehirdetési előkészítők megszervezése, a benyújtott prédikációk – kollégákkal megosztott – olvasása, átdolgozása mellett időpontok egyeztetése, jelentkeztetés, utólagos élménybeszámoló sora áll. Mégsem cserélném fel semmivel azt, amikor hetekkel a szolgálat előtt először találkozzunk egy teológusnapi csapattal, s az elvégzendők részletei mellett elmondom a gyülekezet sajátosságait, sorra vesszük az ott szolgáló lelkeszeket, s elkezdünk együtt és külön-külön is imádkozni ezekért a közösségekért, a megszólalásért, az üzenetért.

Hiszen mindebben nemcsak valamilyen kötelező és hivatalos gyakorlatról van szó, hanem arról, hogy egy közösségben élünk az egyházzal, a gyülekezetekkel. Ez egyszerre jelenti köszönetünket a felénk lelkiekben és anyagiakban kifejezett gondoskodásért, de közös hálaadásunkat és könyörgésünket, azaz szupplikációkat egyházunkért is.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Á L A T Á R Ó L – S Z E M É L Y E S H A N G O N

Ajándék!

Feltehetjük a kérdést: mi is a szupplikáció egy evangélikus teológus, egy egyetemista életében? Talán egy kötelező gyakorlat, melyből egy előírt mennyiséget el kell végezni az ötéves elméleti képzés során? Egy olyan esemény, amely miatt fel kell áldozni legalább két szabad hétvégét félévénként? Azt gondolom, már az első szupplikációs szolgálat alkalmával kiderül minden teológus számára, hogy bár kötelező, mégis jóval több egy egyetemi előírásnál.

A szupplikáció mindenekelőtt lehetőség a gyakorlásra. Amit a teológián elméletben megtanultunk, azt „élesben” is kipróbálhatjuk. Gondos kezek formálják prédikációinkat az ellenőrzés folyamatában, és így gondos kezek csiszolnak bennünket is. Segítő, bátorító szavak és építő kritikák hangoznak el egy-egy prédikáció után a házigazda gyülekezet részéről, melyek nagyon hasznosak a fejlődés, előrehaladás útján. Gyakoroljuk, hogy milyen érzés az, amikor összeszorul az ember gyomra, mert el kell indulni fel, a szószékre, és meg kell szólalni annyi ember előtt. És megtanuljuk, hogy mindez egyedül nem megy, vagy csak emberi próbálkozás lesz. Erre csak Istennel együtt lehetünk képesek.

A szupplikációban ott van a találkozás lehetősége is a gyülekezetekkel, a valós élethelyzetekkel. Meglátni, hogyan élnek egyházunk tagjai túl a tankönyvek lapjain és túl az annyit emlegetett, a teológia épületei körül álló szűr-

ke kerítéseken. Hogyan élnek gyülekezetek az Alföld tengersík vidékein vagy a messze setétedő Ság lábánál? Városban, faluban vagy a fővárosban? Találkozhatunk lelkészekkel, akik példává válhatnak számunkra. Mosolygós, biztató tekintetű gyülekezeti tagokkal, izgó-mozgó gyermekekkel és őszinte felügyelőkkal. Az ő arcukban pedig azzal a felismeréssel, hogy igen, ezekért a találkozásokért érdemes annyit küzdeni és tanulni.

De a szupplikáció ajándék. Minden teológus magában hordoz olyan emlékeket, melyek egy-egy ilyen szolgálathoz köthetők. A templom illata, a szószék korlátjának érintése, egy idős ember kézszorítása, egy gyermek mosolya. A küzdelem az igével a készülés során, a felismerés öröme, a megszólíttasság magával ragadása.

A szupplikáció kötelező gyakorlat? Hiszem, hogy nem az, hanem igazi ajándék.

■ HALASI ANDRÁS
negyedéves teológus

Sola TiDó

Az *Agape* zenekar története a tanulmányait az EHE-n elsőévesként 2005-ben megkezdőkkel indult, és baráti együtt zenéléseken és sok-sok gyülekezeti és közegyházi szolgálaton keresztül érkezett meg 2011 őszéhez, amikor is ezzel a névvel megalakult a zenekar.

Azóta is számos tag fordult meg a csapatban, hiszen két alapszabályt fektettünk le már a legelején: 1. Csak teológusokból áll a zenekar. 2. Sohasem koncertezünk, csak szolgálatot vállalunk, közös éneklést vezetünk.

Én vagyok az egyetlen kivétel, aki megszegte a szabályt, hiszen időközben végeztem, és lelkész lettem, mégis a zenekarban maradtam...

Az *Agape* megalakulása óta rengeteg helyen szolgált, belföldön és külföldön egyaránt, de mindig kiemelt helyet kaptak azok a szolgálatok, amelyeket a teológia égisze alatt végzünk. Ilyenek a házon belüli egyetemi alkalmak és a teológusnapok.

Ez utóbbiak a legnagyobb élményeink közé tartoznak, hiszen a gyülekezet az a közeg, ahol igazán ott van az egyház, ahol igazán meg lehet tapasztalni a mai magyar evangélikus valóságot, emberi gyengeségeivel és a Lélek felszabadító munkájával együtt; azt a szeretetet és hálát, amellyel a gyülekezetek fogadnak bennünket. Amikor nem számítanak a társadalmi vagy éppen politikai nézetek, mert Krisztusban egyek vagyunk mindannyian (Gal 3,28).

A zenekar mindig is igyekezett lépést tartani a korrallal és egyúttal hagyományt is ápolni. Játsszunk az *Új ének* füzet és a *Zarándokének* című kiadvány dalait ugyanúgy, mint *Evangélikus énekeskönyviünk* énekeit. Emellett van egy-két fordításunk a legfrissebb „divatos” dicsőítő énekekből is. Ebben a látszólag (hallatszólág) eklektikus repertoárban is az egységet találtuk meg, azt a harmóniát, amelyet a Lélek munkál egy istentiszteleti közegben, ahol az együtt-lét, a közösség és az Isten jelenléte felülírja az emberi konvenciókat, a liturgiai vitákat, és a kegyelem és szeretet (agapé) szintjére helyezi a közösséget.

És ez a szeretet átsugárzik a gyülekezeteken, amelyek aztán ebben a szeretetben hordoznak bennünket és a teológiát akkor is, amikor imádságról, közösségről, a fiatalok teológiára küldéséről vagy éppen anyagiakról van szó. Örülök neki, hogy ezeken az alkalmakon nem vagyunk olyan képmutatók, hogy ne tudjunk arról beszélni, hogy a legfőbb pillér, amelyen a teológia mind anyagi, mind lelki értelemben áll, a gyülekezetek közössége.

Az evangélikusság számára mindenkor fontos volt a zene, amelynek – minden máshoz hasonlóan – újra és újra meg kell újulnia az egyház életében, visszatérve a Krisztushoz, az Isten dicséretéhez, a megtartó és előremutató hagyományokhoz, ugyanakkor válalva az új kor kihívásait, felhasználva annak lehetőségeit, hogy az evangélium átadása a lehető leghatékonyabban történhessen meg a zene által is.

Ezt igyekszünk mi is megszólaltatni a szolgálatunkkal.

■ KOVÁCS VIKTOR lelkész

Isten komolyan veszi

1999 decemberében, a karácsonyi műsor után az evangélikus templom legelső padjában ülve kikerekedett szemekkel néztem föl a magasba a fekete ruhás bácsira, aki a szószéken beszélt. Még tengernyi időnek kellett elteltelnie ahhoz, hogy végül magam is ott állhassak abban a bizonyos „magasban”. Erről a „magasról” pedig nem könnyű írni, ha az ember maga sem érti igazán.

Hogy van az, hogy én, aki kétszer is meggon-dolom, hogy el merjek-e indulni a sarki bolt-ba, a legkisebb bizonytalanságot sem érzem, amikor Sopron környéki létemre baranyai, békési, fejéri szupplikációs helyszínek mellé írom föl a nevemet? Erre még nem jött válasz. Mert ez nem bevásárlás. Ez „valami más”.

Tizenhárom éves voltam, amikor elvesztettem a látásomat, és csak négy év elmúltával, tizenhét évesen tettem meg a legelső utat a falunkban egyedül. Amikor alig öt évvel később már a rongyosra „tökéletesített” szupplikációs igehirdetéssel a táskámban először szálltam vonatra egy minden tekintetben jóval távolabbi cél felé, eszembe jutott az az első ön-álló út az otthontól az utca végén álló templomig. Csakhogy az már régen volt, és immár öt év elmúltával a cél nem ötszáz méterre, hanem kétszáz kilométerre van, az út pedig nem a jól begyakorolt szakasz, hanem egy teljesen ismeretlen táv. Mégis amikor felszállok a vonatra, az a bizonyos legelső tűnik nehezebbnek. Valami ilyesmi az, amikor az embernek egy szupplikációs megbízólevél lapul a táskájában.

Amikor az első szupplikációmon először álltam ki a szószékre, és zakatoló szívvel vártam, hogy a főének utolsó strófáját játszó orgona elnémuljon, eszembe jutott az a régi karácsonyi műsor. Hirtelen nagyon szerettem volna elbújni az egykori karácsonyfa árnyékában, de akkor egyszerre az ének is véget ért. Én pedig ott voltam fönt, a „magasban”, azokat az ősi szavakat pedig immáron a saját hangomon hallottam viszont: „Kegyelem néktek és békesség...”

Pontosan úgy hangzott, mint amikor egy fogaskerek a helyére kattan, és beindul. Ma már érteni vélem azt a bizonyos ábrahám-i mondatot, amellyel ekkor csak vaktában nyugtattam magam: „*Isten majd gondoskodik róla...*”, hogy előttem, ott szemben az a sok kis fogaskerek is a maga helyére kerüljön, és hogy én magam ezekben a finom kis szerkezetekben ne „port hintsek”, hanem jótékony olajat.

Az istentisztelet után csak akkor ocsúdok föl igazán, mikor elköszönéskor a könnyeikkel küszködő emberek a kezemet szorongatják, és csak ezt ismételtetik: „Köszönöm...” Az első alkalommal, mikor elköszönéskor egy dédapám korú bácsit sírni hallottam, meg is rémültem: „Istenem, mit csináltam? Istenem, mit bízál rám?” Szupplikánsként először ekkor kezdtem kapiskálni, hogy tulajdonképpen mit is jelent a szupplikáció. És ez az a bizonyos „valami más”.

„Uram, tégy engem igéd eszközévé!” – ezt ismételtetem magamban, mielőtt kiten-ném a lábam a teológia falai közül, hogy ne kíválgjak a nagyvilágnak. Mikor pedig a „hatás” visszaköszön, például egy őszinte köszönetben, mégis meglepődöm. Netán nem veszem komolyan, hogy Isten márpedig komolyan veszi?

Talán erről szól a szupplikáció: ráébredni, hogy Isten bizony komolyan veszi...

„Aki egyszer útnak indul, nem fordul, meg se fordul” – éneklí a népdalénekes. Hiszek neki.

■ TÓTH VIVIEN másodéves teológus

Közösségre hangolva

Adni és kapni a teológusnapokon

► Egy szombat késő délután, belépve az Evangélikus Teológusotthon (ETO) üvegajtáján, halk zene szivárog le az első emeletről. Gitár, klarinét és cajon. Kisvártatva felhangzik a dicsőítő ifjúsági ének is a jól összehangolt kis kórus torkából. Valószínűleg nem először éneklí így együtt. Egy fiú és egy lány fekete mappával, papírhalmokkal a kezében siet el teológustársuk mellett, kérdésére pedig, hogy hova is rohannak, így hangzik a válasz: „Tartunk egy főpróbát, mert holnap teológusnap lesz, hajnalban indulunk” – és eltűnnek a lépcsőfordulóban.

Lázás készülődés, délutánonkénti próbák, zenés-verses irodalmi összeállítások, némi feszültség, de legfőképpen jókedv és vidámság előzi meg az egyhangúnak aligha nevezhető teológusnapokat. A különböző helyek különböző gyülekezeteivel való egy- vagy akár kétnapos találkozás és együttlét marandó élmény minden hallgató emlékezetében. Az elsőöket már a második héten azzal biztatják, milyen jó is lesz teológusnapra menni, illetve arra készülni.

Mindegyik kis csapat, amely adott teológusnapra jelentkezik, valamiért különleges. Az összetétel mindig változik. Hol a zenei „részleg” miatt, hol az irodalmi műsor, hol a különösen jól sikerült prédikáció és/vagy áhítat, hol pedig az adja a „dolog” különlegességét, hogy egy évfolyam kilenc hallgatója vesz részt egy teológusnapon. Mindannyian a legjobbat akarjuk kihozni magunkból, egymásból, és a lehető legtöbbet szeretnénk adni a minket szeretettel fogadó gyülekezeteknek.

Aki először jár hallgatóként teológusnapon, kicsit úgy érezheti magát, mint a testvérrel vagy testvéreivel együtt új közegbe került, pár éves kisgyerek: ismeretlen környezetben, ismeretlen emberek között van, mégis mindenhol szeretet és elfogadás veszi körül, barátsággal és érdeklődve közelednek felé, lesik minden kívánságát. Neki pedig „csak” annyi a feladata, hogy szolgáljon azon a napon a gyülekezetben, és ott tudjon hagyni valamit mindenki szívén abból, amire oly lázasan készült a többiekkel együtt legalább egy-két héten keresztül.

Ez pedig csak úgy sikerülhet, ha odaadással és alázattal viseltetünk a teológusnap szolgálat iránt.

Ismeretlen gyülekezetnek prédikálni mindig nagy feladat a teológushallgatóknak. „Vajon hogyan és mennyire érinti meg őket, amit mondani szeretnék? Vajon mit ragadnak ki belőle, mit visznek magukkal? Egyáltalán, lesz-e valami, amit én helyezhetek a szívükre, és elfogadják, befogadják-e? Vajon reagálnak-e rá, és elmondják-e az igazi véleményüket?” – rendszerint ilyen kérdések ka-

varognak a teológusnap csapata tagjainak fejében, még akkor is, ha van, aki nem prédikál, hanem liturgizál, verset mond vagy zenél.

A gyülekezet(ek) tagjaival, illetve a lelkészekkel való beszélgetések egyenként – és összességében is – mind fontos pillanatai a teológusok életének. Irányt és célt adhatnak, nem utolsósorban pedig az új emberekkel való megismerkedés, egy-egy mondat vagy szó, amely elhangzik, vagy egy-egy közösségi élmény marandó lehet a későbbi szolgálatra nézve. Biztos vagyok benne, hogy mindannyiunknak lesznek – vagy már voltak is – olyan pillanatai, amelyekről még az unokáinknak, netán dédunokáinknak is mesélni fogunk: „Azon a teológusnapon az a valaki azt mondta nekem, hogy...”

A kellemes fáradtság egy ilyen, hosszúnak érzett nap után olyan kényelmesen ül a lelkünkben, hogy ha akarnánk, se tudnánk onnan kitesékelni. A tudat és az érzés, hogy adhattunk valamit a gyülekezetnek, rendszerint boldog mosolyt csal az arcunkra, hiszen van és lesz is eredménye és értelme annak, ami-re elhívtunk. Csak egymásra nézünk, és a tekintetekből olvassuk ki, hogy mindenki hasonlóan érez: van valami – és talán nem is az egyetlen –, amit közösen csinálhattunk elejétől a végéig.

Ilyenkor az élménykavalkáddal a fejünkben pihenünk egy kicsit, majd – reménység szerint – minden kezdődik előlről, mindig valami újat, valami különlegeset hozva magával, és valami marandót helyezve a hallgatók szívére.

■ NÉMETH KITTI
elsőéves hallgató

Az *Agape* zenekar szolgálata a mezőberényi evangélikus gimnáziumban

Egyházkerületi családi és sportnap Aszódon

Az Északi Evangélikus Egyházkerület szeretettel hívja és várja a sportolásra, kikapcsolódásra vágyókat október 4–5-én (pénteken és szombaton) Az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma területén megrendezendő egyházkerületi családi és sportnapra. Részletes tájékoztató az egyházkerület honlapján (*eszak.lutheran.hu*) olvasható vagy az egyházkerület lelkészeitől kérhető. Jelentkezni a lelkészeknél vagy közvetlenül az aszevgim@gmail.com e-mail címen lehet szeptember 20-ig.

Pályázat lelkészi állásra

A Kölcsei Evangélikus Egyházközség a szeptember 1-jével megüresedő lelkészi állására pályázatot ír ki. Az egyházközség várja azoknak a missziói lelkületű lelkészeknek a jelentkezését, akik a csodálatos környezetben, de nehéz körülmények között élő gyülekezet és szórványainak tanítását, lelkigondozását és egyben bátorítását vállalják. A lelkészi feladatok közé tartozik a szórványgyülekezetek – Tiszabecs, Fehérgyarmat, Mátészalka – evangélikus híveinek hűségének pásztorolása.

A lelkész javadalmazása átlagos. 2006-ban teljesen felújított, korszerűsített – három szoba összkomfortos – parókia várja, külön lelkészi hivattal és a hozzá kapcsolódó vendégszobával. A parókiához művelhető kert is tartozik, benne több mint tíz éve ültetett, termő diófákkal. A díjlevél a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalában megtekinthető.

A pályázatot a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye címére (4400 Nyíregyháza, Luther tér 14.) kell eljuttatni postai úton vagy elektronikus formában (hajduszabolcsiegyhazmegye@gmail.com). A pályázat benyújtásának határideje: szeptember 27. Bemutakozási lehetőség: szeptember 29. – október 13. között. A pályázat elbírálásának határideje: október 27.

Lelkészakadémiai kurzus Révfülöpön

Szeretettel hívjuk minden érdeklődő lelkész testvérünket a 2013-as év utolsó lelkészakadémiai kurzusára, melyet november 17–21. között Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban (Füredi út 1.) rendezünk.

A kurzus témája: *Az imádság tanítása és gyakorlata a patrisztikus hagyományban*. Előadók: Kovácsné Tóth Márta evangélikus lelkész, dr. László Virgil, az Északi Evangélikus Egyházkerület teológiai referense és Tariska Eszter görögkatolikus lelkigyakorlat-vezető.

Örvendetes tény, hogy hazánkban a patrisztikával foglalkozó irodalom megjelenése az utóbbi két évtizedben robbanásszerűen megnövekedett. Mind a teológiai, mind a bölcsészettudományi érdeklődés egyre fokozottabban fordul az egyházatyák felé, és nem véletlenül, hiszen eszmék, gondolatok, de a Krisztus-követés gyakorlata szempontjából is hatalmas, sokszor ismeretlen kincsbányáról van szó.

A jelenlegi kurzus célja, hogy speciális területen, jelesül az imádsággal összefüggésben lehetőséget teremtsen a patrisztikus hagyománnyal való megismerkedésre. A szervezők – Kovácsné Tóth Márta és László Virgil – mindehhez egy többoldalú megközelítési módot választottak. Elméleti síkon előadások, közös szövegolvasások és csoportbeszélések segítik a teológiai ismeretek elmélyítését, míg gyakorlati oldalról Tariska Eszter – tapasztalt lelkigyakorlat- és szemlélődőimacsoport-vezető – kínál bevezetést a patrisztikus gyökerű imaformákba.

Jelentkezési határidő: október 31.

Jelentkezni Joób Máténál lehet – levélben: 1113 Budapest, Villányi út 58.; e-mailben: mate.joob@lutheran.hu; telefonon: 20/824-2027.

A kurzus az adott napon vacsorával kezdődik, és a képzés végén ebéddel zárul.

Templomok éjszakája Kelenföldön

A VII. szakrális művészetek hete rendezvény keretében templomok éjszakája szeptember 14-én a kelenföldi evangélikus templomban (1114 Budapest, Bocskai út 10.). A programok 17 órától 22.30-ig a templomban, a gyülekezeti és a tanácsteremben zajlanak a *Tánc-zene-beszéd: művészetek találkozása Kelenföldön* cím jegyében. *Polgár Rózsa* Kossuth-díjas textilművész *Relatív szabadság* című falikárpitja a tanácsteremben a nap folyamán megtekinthető.

Program

• 17.00: Az Ikonosztáz – magyarországi hittörténet című sorozatból a *Szent öregasszonyok* (Székely Orsolya filmje, 2002, 13 perc) • *Művészet a belső szobában és a templomban, avagy a vallásos giccs természetrajza* – Harmati Béla László művészettörténész előadása • Az előadással párhuzamosan a gyülekezeti teremben *Érintsd meg a végtelent!* címmel játékos foglalkozás gyerekeknek *Szentandrás Dóra* és *Terbe Rita* építészek vezetésével

• 18.00: Kalandtúra templomban, toronyban

• 19.00: *Ég Királynője* – *Gondolatok a vallásos világkép női princípiumáról* (Székely Orsolya filmje, 2003, 68 perc)

• 20.30: *Nátja-manttra* – táncimák Indiából. Előadja: *Somi Panni*, valamint *Major Anikó* és *Gubányi Gréta*.

• 21.30: *Cantus oecumenicus* – napzáró imaóra. Közreműködik: a *Chorus Sine Nomine* (Finnország) és a *Fővárosi protestáns kántorátus*. A lelkészi szolgálatot *Gáncs Tamás* lelkész végzi.

További információk: *kelenfold.lutheran.hu*

Mindenkit szeretettel várunk.

Szent Ágoston: Vallomások a budavári evangélikus gyülekezetben

Az *Ars Sacra* 2013 fesztivál keretében szeptember 17-én 18 órakor kezdődik a *Szent Ágoston: Vallomások* című rendezvény a budavári evangélikus gyülekezetben (1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 28.). A *Szent-ről protestánsoknak az ökumené jegyében* alcímet viselő beszélgetést dr. Fabiny Tamás püspök vezeti be, fuvolán közreműködik Szikora Borbála. Oberfrank Pál színművész részleteket olvas fel a *Vallomásokból*, Kránitz Mihály, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanácskezelő egyetemi tanára teológiailag elemzi a művet. A szervezők mindenkit szeretettel várnak. A részvétel ingyenes.

Az Evangelikus Élet

2005–2012. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

TÉMA: KRITIKUS ÉS KRITIKÁTLAN SZOLIDARITÁS A MAGYAR MÉDIÁBAN

MEGHÍVÓ MÉDIAMŰHELYRE Protestáns médiaműhely – Mátraháza, szeptember 20–22.

Aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső, szakmai kérdései iránt érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz).

A szeptember 20–22. között tartandó médiaműhely alapkérdése az, hogy az egyre felszínesebb és igénytelenebb tömegmédia korában miként lehet komoly, hiteles, minőségi munkát végezni akár az írott, akár az elektronikus sajtóban. Ezen a területen egyáltalán lehetséges-e ma Magyarországon politikai vagy/és gazdasági érdekektől, elvárásoktól függetlenül tevékenykedni, saját szakmai, erkölcsi, világnézeti elveket érvényesíteni? Másfelől: hogyan lehet kölcsönösen előnyös, gyümölcsöző partneri viszonyt kialakítani és fenntartani a média és a politika, illetve az üzleti élet szereplői között?

A mátraházi konferencián ezeket a kérdéseket készülünk több aspektusból megvilágítani tapasztalt kollégák és közéleti szereplők közreműködésével. Vendégeinkre tehát – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is számít közösségünk.

Akik már elfogadták meghívásunkat:

Alexa Károly irodalomtörténész • Balázs Géza nyelvész, tanszékvezető egyetemi tanár • Dobszay János újságíró, a HVG vezető szerkesztője • Pröhle Gergely külügyi helyettes államtitkár, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője • Szabó István református lelkész, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke • Zsolt Péter médiaszociológus, a Méltányosság Politikaelemző Központ kutatási igazgatója.

A részletes program a Prúsz honlapján olvasható.

A protestáns médiaműhely helyszíne: Ráday Konferencia-központ (Mátraháza, Üdülőtelep 1.).

Időpontja: 2013. szeptember 20–22.

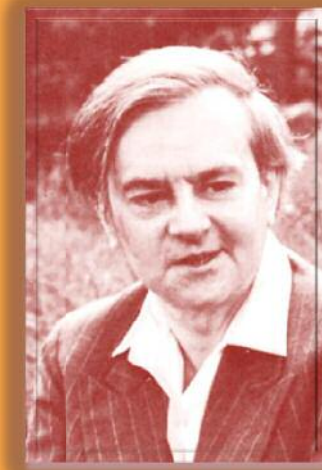
Részvételi díj (péntek vacsorától vasárnap ebédig): 9500 Ft, Prúsz-tagoknak: 7500 Ft.

Elhelyezés háromágyas szobákban, a jelentkezés sorrendjében. **Jelentkezni szeptember 15-ig** a prusz@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet.

„Öröklétet dalodnak emlékezet nem adhat (...)
Dalod az öröklétből tán egy üszköt lobogtat...”
Weöres Sándor: Ars poetica

Ünnep

a 33 éves Poézis együttes dalestet ad
a 100 éve született Weöres Sándor tiszteletére

a Poézis együttes

Kákay István 33 Weöres-dalát játssza

Díszvendég: dr. Kenyeres Zoltán professor emeritus
Weöres Sándor című könyvét mutatja be és dedikálja

Helyszín: a Pestszentlőrinci Evangélikus Egyházközség „Élő kövek” temploma
1183 Budapest, Kossuth tér 3.

Időpont: 2013. szeptember 29., vasárnap 17.00

Édesanyám legszebb éveit hatvan- és nyolcvanéves kora közt élte. A viszontagságos múlt tovatűnt, helyét mély istenhit, versírás – hatvanöt éves korától öt kötete jelent meg –, a számos unoka és dédunoka okozta derű vette át. Amikor arról kérdezték, hogyan maradt ilyen fiatalos nyolcvan fölött is, ezt válaszolta: „Ajándék a sors-tól, hogy mind szellemileg, mind testileg meg tudtam őrizni a frissességemet. Ahogy az is, hogy nem vagyok ott-hon ülő, szeretek élni, kiállításokra, színházba járni. Barátnőim többsége nálam jóval (tíz-húsz évvel) fiatalabb. Mégsem érzem, hogy kilógnék közülük.” (J. B.)

Jásdiné Gajárszky Magdolna 2011. augusztus 19-én hunyt el, 87 évet élt. Az alábbiakban a *Vetés és Aratás* című evangéliumi lapban 2004-ben megjelent verses bizonyásgtételével emlékezünk a Deák téri evangélikus gyülekezet hűséges tagjára.

Nyolcvanévesen

„Mert megparancsolja angyalainak, hogy vigyázzanak rád minden utadon, kézen fogva vezetnek téged...” (Zsolt 91,11–12)

Uram, nyolcvan évvel ezelőtt kaptam tőled az életet. Majdnem egy évszázad történelmének viharos napjain vezetett át a sorsom és utam.

Adattak boldog órák, nagy élmények, szépség és öröm. Jutott bölcső és koporsó, bánat, szomorúság és próbatétel is. Voltam életveszélyben, utolért halálosnak ismert kór és a depresszió sötétje is. Akkor szenvedtem, ma már meggyőződéssem, hogy életemben ezek voltak a pozitívumok, mert megtanultam, hogy mélység nélkül nincsen magas-

ság, és ez az út vezetett egyre közelebb hozzád.

Egyre inkább tudtam, hogy mindig te nyújtottad felém a kezed, erőt adtál, hogy elesettségemből felkeljek, a szakadékok fölött átemeltél, és segítettél a kereszt terhét hordani. Amikor elvettél valamit, utána kétszer annyit adtál, sokszor úgy jutalmaztál, hogy nem szolgáltam rá.

Vándorutamra visszatekintve köszönöm, hogy egyetlen percem sem volt a te tudomásod és akaratom nélkül. Hála legyen érte!

Oroszlánok nem téptek széjjel, kígyók marása nem hatott.

Haldoklók között megmaradtam, béna lelkek közt feltámadtam.

Karod nyújtottad – elfogadtam, mint mindig mindent, mit Tőled kaptam:

azt, hogy ma hálát mondhatok,

azt, mit még ezután kapok,

azt, hogy még én is adhatok.

Ígéreted alapkö, fundamentum.

Íme, – bizonyág vagyok!

■ GAJÁRSZKY MAGDOLNA

Hogyan jutott bűnbánatra egy kis tanítványom?

Pápán egykor a tanítóképző növendékeit kérték segítségül a gyengébb kisiskolások külön tanítására. A fogalmazás volt számukra a legnehezebb. Ezt kellett gyakoroltatni a családi otthonokban.

Engem egy hívő református pékcsalád kért meg erre a feladatra. A család minden reggel olvasta a Bibliát *Jancsi* fiukkal együtt, aki engedelmes, szüleit szerető gyermek volt. Otthon sokszor beszélgettek Isten dolgairól, törvényeiről. Szó esett arról is, hogy az is bűn, ha valamit elveszünk a másiktól, ami nem a miénk.

Örömmel tanítottam a fiút, hallgatott rám, megjegyezte, amit mondtam neki. Javult a fogalmazása, stílusa, gondolatait őszintén írta le. Érdemjegyei is javultak fogalmazásból. Boldog voltam.

Egyszer azonban különös és érthetetlen dolog történt. Ahogy megérkeztem, síró szülők fogadtak. „Képzelse, tanító úr, az a gyanúnk, hogy a fiunk hozzányúlt a családi kasszáinkhoz, mert hiányzik a bevétel egy része. Annyira el vagyunk keseredve! Mi lesz ebből a fiúból, ha már most ilyen dolgot cselekszik?” – panaszkodott az édesanya.

Jancsi viszont zavartan ugyan, de egyre állította, hogy ő nem vett el pénzt a nyitott kasszából. Sírt, amiért őt gyanúsítják ezzel.

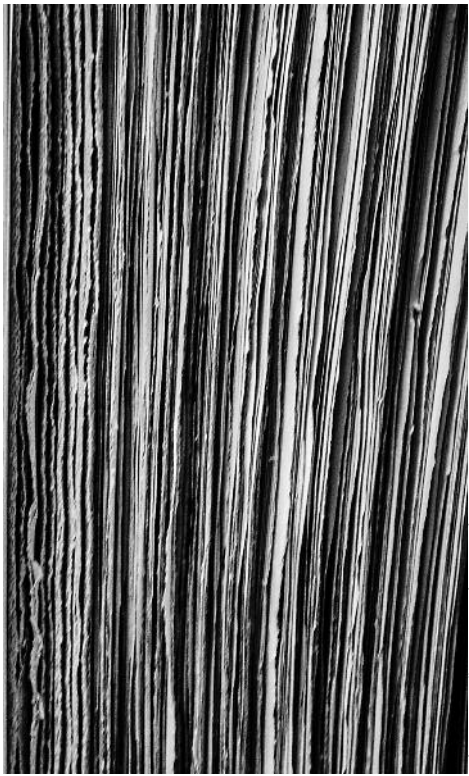
Az igazság egy ideig nem is derült ki. Gondolkodni kezdtem, hogyan tartsak most fogalmazási órát a gyerekek. Végül elhatároztam, hogy nem gyanúsítom őt, szeretettel foglalkozom vele. Kértem, figyelje meg azt az igaz történetet, amelyet elmondok neki, s arról írjon őszinte fogalmazást.

Jancsi figyelmesen hallgatta a történetet, egyre nagyobb hatással volt rá.

– Egy igen szegény családot ismerem meg az egyik faluban – kezdtem a történetet. – Sokszor voltam náluk. A szülők szorgalmasan dolgoztak, de az édesanya gyakran betegeskedett. Peti fia már elmúlt nyolcéves, amikor meglátogattam a beteg édesanyját. Képzeld, Jancsi – mondtam a pék fiának –, ez az édesanya egyszer azt vette észre, hogy eltűnt a gyógyszerre és élelemre félretett pénzük. Éppen el akart indulni a gyógyszerét kiváltani, amikor megdöbbenve ta-

pasztalta, hogy nincs meg az erre szánt pénz. Pedig nagy szükségük volt minden fillérre, hogy megélhessenek, és kiválthassák a szükséges gyógyszereket.

El sem tudta képzelni, hová lehetett a hiányzó összeg. A fiát nagyon szerette, gondolni sem mert arra, hogy esetleg ő vette el a pénzt. Nekem is

KAROLY GYORGY TAMÁS FELVÉTELE

csak annyit sugott, hogy nem tartja valószínűnek, hogy a fia lenne a bűnös.

Óvatosan megkérdezte Petit, nem tud-e az eltűnt pénzről. Peti határozottan állította, hogy ő biztosan nem nyúlt hozzá. Az édesanya hitt a fiának.

Nem sok idő múlva az anya súlyos beteg lett, kórházba került. Peti nagyon megjedtt, arra gondolt, hogy mindez talán miatta történt. Elhatározta, hogy titokban bemegy a kórházba, és bevallja a lopást, hátha ezzel segíti édesanyja gyógyulását.

Csakhamar ott is volt – nagy izgalmak és félelmek között – a kórházban. Ahogy belépett a kórterembe, halálsápadt lett, mert édesanyja ágyát üresen találta. A szobában a betegek dermedten figyelték Peti kétségbeesett arcát, de megszólalni senki sem tudott. Mély fájdalom ülte meg a szívüket. Végre előkerült a szobanővér, ő mondta ki a retteneteset: „Petikém, az édesanyád az éjjel meghalt, itt hagyott bennünket.”

Peti keserves sírásra fakadt, és elmondta a nővérnek és a betegeknek, hogy mit szeretett volna bevallani édesanyjának, de elkésett vele. Biztos, hogy édesanyja e szomorúság miatt halt meg, ő a hibás a haláláért – panaszkodta.

Hangos zokogással hagyta el a kórházat, és rohant haza édesapjához, vitte a szörnyű hírt, és bevallotta bűnös tettét. Apja is sírásra fakadt. Megsimogatta fia fejét, és ennyit mondott: „Fiam, tudtad, hogy azt olvastuk a Bibliából, a *Példabeszédek könyvéből*: »A ki elfedezi az ő vétkeit, nem lesz jó dolga.« (28,13) Soha többet ne tégy ilyet, mert bűnt követsz el Isten ellen, és nekünk is nagy szomorúságot szerzel. Ha mégis hibát követsz el, akkor jusson eszedbe: »Ha megbocsássa bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket, és megtisztson minket minden hamisságtól.« (1Jn 1,9)

Egyébként édesanyád a súlyos betegsége miatt halt meg, de talán egy kicsit hosszabb ideig élt volna, ha idejében elmondod neki a bűnödöt. Most már nyugodjál meg. Istentől bocsánatot nyertél, mert bevallottad bűnödöt. Én is megbocsátok neked. Vigyázz arra, hogy többé ne kövess el bűnt!”

A történet végén otthagytam a pék fiát. Arra kértem, hogy amit halott, azt fogalmazásban írja le. Amikor a városból visszatértem, és olvasni kezdtem Jancsi fogalmazását, őt könnycseppel vettem észre a fogalmazványon. Megnyugodtam, hogy a fiú megértette mondanivalómat.

A legközelebbi órán egy boldog család fogadott. Az édesanya örömmel mondta el: fia imádságban kért bocsánatot Istentől elkövetett bűnéért, és még aznap nekik is bevallotta, hogy bizony ő volt a tettes, mert iskolatársai rábeszéltek, szerezzon valahogyan pénzt, hogy közös játékot vehessenek. Jancsi keservesen sírvan ígérte meg: soha többet nem nyúl a család pénzéhez.

Ezzel isteni béke töltötte be a családot minden tagjának szívét. Nekem pedig az jutott eszembe, hogy egykor Isten engem is – látva bűnbánó könnyeimet – bűnbocsátó kegyelmével ajándékozott meg.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

SEMPER REFORMANDA

a külsődlegesség lelkivé változik. Igen, a belső igazság felszínre tör, és külső fénnel ragyog. Ám az nem lehetséges, hogy sokat beszéljen az, aki lelkileg és igazán imádkozik, mert a lélek, ha tudatára ébred annak, hogy mit beszél, és ha szavaira tekint és elgondolkodik, hagynia kell a szavakat maguktól szállni, és az értelmet kell követnie, vagy fordítva: az értelmet kell elhanyagolnia, és átgondolni a szavakat. Ezért az ilyen szóbeli imádságok nem mások, mint a lélek felindulásai, amely az értelem és a szavakat diktáló kívánságok szerint gondolkodik. Ezért áll sok zsoltár felett ez a felirat és cím: *Ad Victoriam, Ad Invitorium*, vagyis ugyanazok az imádságok, ha kevés szóból állnak is, mégis a szív felindulását jelzik, hogy az valami jóra gondol vagy vágyakozik.

Vannak olyan zsoltárok is, amelyekben a *szela* szó (amely szünetet jelent) azért található, és aszerint olvassák őket vagy éneklük, hogy tudni lehessen azt, hogy ahol ez a szó előfordul az imában, ott meg kell állni, és csendben kell maradni, hogy a szavak értelmét végig tudjuk gondolni, és odáig engedjük szárnyalni a szavakat.”

► **Luther Márton:**

A Miatyánk német magyarázata (Bellák Erzsébet fordítása)

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

HETI ÚTRAVALÓ

„Krisztus Jézus megtörte a halál erejét, és az evangélium által világosságra hozta az elmúlhatatlan életet.” (2Tim 1,10)

Szentháromság ünnepe után a 16. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéinek kulcsszava az örök élet. Pállal valljuk: „...akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk.” (Róm 14,8) És életünk el van rejtve Krisztusban, mert: „Ő az igaz Isten és az örök élet.” (1Jn 5,20) Az Úr Jézus a benne reménykedők útja, élete, szentsége s igazsága. „Ahogyan az Atya feltámasztja és megeleveníti a halottakat, úgy a Fiú is megeleveníti azokat, akiket akar.” (Jn 5,21; LK) Ennek bizonyossága Lázár feltámasztása. Ám a Mester ma is itt van, és most téged hív! „Bemutatkozáséknént” neked mondja az evangélium leghatalmasabb önkijelentését: „*Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz énbennem, az nem hal meg soha. Hiszed-e ezt?*” Válaszod egybecsenghet Péter vallástételével (lásd Mt 16,16): „*Igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy a Krisztus...*” (Jn 11,25–27) „Szomjúhozok lelkem az élő Isten után.” (GyLK 704) „*Mert ő szabadított meg minket, és ő (Isten) hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint, amelyet még az idők kezdete előtt Krisztus Jézusban adott nekünk.*” (2Tim 1,9) És ez most nyilvánvalóvá lett az ő emberré létele által (a páli megigazulástan folytatását lád a heti igében). Figyelmeztet is: a kegyelem állapotában ne a bűnnek, hanem az igazságnak szolgáljunk. „*Mert a bűn zsoldja a halál, az Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.*” (Róm 6,23) Pál a Lélektől kényszerítve végzi misszióját, bizonyásgot téve az Isten kegyelmének evangéliumáról. „*Hiszen én nemcsak megkötöttem, hanem meghalni is kész vagyok Jeruzsálemben az Úr Jézus nevéért.*” (ApCsel 21,13) Jairus leányát Jézus isteni erejével kimondott ígéjével támasztotta fel, amely ma is cselekvést, történet és öröklétet munkál a benne hívőkben: „*Leányka, neked mondom, ébredj fel!*” (Mk 5,41) Pál élete és szolgálata Isten dicsőségét hirdeti, s számára csak az fontos, hogy örökléte a halálban is Urában van elrejtve (lásd Kol 3,3): „*Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!*” (Fil 1,21) S vele vallják a christianusok: „*Krisztus él bennem.*” (Gal 2,20) Elfogatásakor felragyog Jézus lényének dicsősége: ő nem e világból való – mindenkori követői hiszik és tudják ezt (lásd Jn 6,68–69). Elfogói kérdésére a názáreti Jézus kijelentette: „*Én vagyok.*” Önkijelentését hallva azok „*visszatántorodtak, és a földre estek*” (Jn 18,6), „*hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon.*” (Fil 2,10) Kicsoda Jézus? Megdicsőülésekor lett nyilvánvaló ez a kiválasztott tanúknak: „*Ez az én szeretett Fiam, réd hallgassatok!*” (Mk 9,7) „Ezt Isten mondta, ehhez tartom magam, mert Krisztusban »lakozik az Istenségnek egész teljessége«! Rajta kívül nincs Isten, hogy megtalálhatnám, s hozzá juthatnék.” Vallhatod te is *Luther Mártonnal*, s kérheted: „Életem, Jézus, egyedül te töltsd be...” (EÉ 387,1)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

Tajtétkzó vizeken...

Forró nyarunk volt. Gondolom, aki csak tehetett, keresett egy békés tengerpartot, vagy nagy tavak, nyugodtan hőmpölygő folyók, otthoni kerti medencék környékén talált fölfrissülést. Jól tette, aki komolyan vette a pihenést, mert a nemrégiben elkezdődött tanév új kalandokra hív bennünket. Nem is akármilyenekre.

Forró az ősz is. Új törvények és rendeletek, új munkatársak, új gyerekek és tanulók, új kihívások, új iskolalelkészek és egy megújulás előtt álló országos iroda vár ránk. Nem is olyan egyszerű így az indulás. Bár láttuk a rajtvonalat, és tudjuk, hol lesz a cél, a köztes út csak nagyon halványan körvonalazódik. Pont olyan érzésünk van, mintha szeptember 1-jével egy közös vadvízi evezésre indultunk volna.

Van tapasztalatunk, Istenbe vetett hitünk, elkötelezettségünk – tehát van kenünk, evezőnk, mentőmellényünk és védősisakunk. Vajon mi hiányzik még?

Az az indulat. „Az az indulat..., ami Krisztus Jézusban is megvolt.” Az az indulat pedig igazából egy indulat nélküli indulat: az önkiüresítés.

Azt olvassuk erről a *Filippi-levél* Krisztus-himnuszában (Fil 2,5–11): „... (Krisztus) nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett...”

Ez az indulat az, amely meg tud tartani bennünket a változások és a váratlan helyzetek örvényei és sziklaszirtjei között a sebesen robogó folyókon. Ez az önkiüresítés, amely tudja, hogy Isten nélkül semmi sem lett a világban, és ő a mi kis kenünk kormányosa, irányítója és őrzője is.

Ő teremtetette a perzselő napot és a zivataros fellegeket, a lágyan ringó hullámokat és a végtelenbe rohanó, sebes patakokat. Ő teremtetette a szemünkre a látásra, a kezünket az evezésre és a szívünket, hogy együtt dobbanjon az övével. Ő ajándékozott bennünket egymásnak, hogy a szemünk sarkából ne veszítsük el egymást napközben, az esti táborútekek mellett pedig ne felejtünk el énekelni.

A vadvízi evezést nem lehet erőltetni, nem lehet izomból lenyomni. Csak könnyedén, alkalmazkodva a vízhez, ugyanakkor találegkonyan uralva. Csak könnyedén, ahogyan Jézus Krisztus tanácsolta: legyenek szelídek, mint a galambok, és okosak, mint a kígyók. Csak könnyedén, krisztusi indulattal, tudva, hogy Isten kezében van patak és örvény, kenu és evező, templom és iskola, gyerek és pedagógus – és ott van a mi egész életünk is.

Induljunk hát bátran e tanévben is Jézus Krisztus nevében, semmit sem félve, mert ha az ő nevében indulunk, nem lesz olyan mennyei, földi vagy föld alatti erő, amely ne bennünket segítene és vinne előbbre. Mert Jézus Krisztus Úr mindenek fölött az Atyaisten dicsőségére, és ő az, aki velünk jár és velünk marad az idők végezetéig.

■ ROZS-NAGY SZILVIA

Névjegy: Rozs-Nagy Szilvia
Evangelikus lelkészként színes és örömteli egyetemi és iskolalelkésszi múlttal rendelkezem, jelenleg egyházköz hittanreferense vagyok.

Az oldalt szerkesztette:
VÍTÁLIS JUDIT

PAL MARIETTA ARCHIVUMÁBÓL

Az üveghegyen is túl...

Norvégiából válaszol: Pál Marietta gyermek- és ifjúsági referens

► **Hétköznapi mennyország. Norvégiát a csodálatos táj, a partközeli sziklaszigetek és a gleccserek, hegységek és fennsíkok övezte fjordok, a nagy kiterjedésű erdőségek teszik elképesztővé. Egy mondás szerint egy darabka mennyország, ha azon a helyen vagy, ahol Isten látni akar téged. Pál Mariettát most Norvégiában, azon belül is a voldai gyülekezetben akarja tudni – újabb egy évre. A gyermek- és ifjúsági osztály (GYIO) tavaly szeptember közepe óta tanulmányi szabadságon lévő munkatársát északi testvéreinknél szerzett tapasztalatairól kérdeztük.**

– *Hogyan jutottál ki Voldába?*

– Ez hosszú történet, egy áldott folyamat végeredménye. 2008 nyarán kezdtem egyházunk gyermek- és ifjúsági referenseként dolgozni. Korábban önkéntesként a 2006-os szolnoki Szélrózsán már kísértem a finn csapatot, a községi találkozón pedig a külföldi fiatalokért felelős munkaági vezető voltam. Ekkor ismerkedtem meg *Christfried Kaullal*, aki mint egyházkerületi ifjúsági felelős érkezett két norvég ifissal a fesztiválra.

A következő évben meghívást kaptam egy tíznapos körútra: Christfried segítségével több gyülekezet ifjúsági munkájába is betekintést nyerhettem Møre og Romsdal egyházkerületében, amely egyházunk Északi Egyházkerületével idén ünnepli testvérkapcsolatának harmincadik évfordulóját. A találkozások alkalmával lehetőségem nyílt hívogatni a norvég fiatalokat a Szélrózsánkra, így 2010-ben majdnem húszan látogattak el Szarvasra.

2011-ben aztán a norvégok meghívására az Északi Egyházkerület egyházmegyéiből tizennégy magyar fiattal először utaztunk ifis csoportként Norvégiába. Az utazásunkat követően a norvégok felkínálták számomra, hogy még az év szeptemberétől tapasztalatcsere céljából töltssek egy évet az egyházkerület egyik gyülekezetében. Mivel a 2012-es fonyódligeti Szélrózsára készülve sok, mégis hálás feladat és kötelezettség hárult rám, nem mondtam a lehetőségre.

Egy évvel később még mindig élt a meghívás – és ezúttal örömmel mondtam rá igent. Jelenleg tehát Volda városában élek, 2428 kilométerre az otthonomtól és 534 kilométerre északnyugati irányban Oslótól.

– *Mit csinálsz pontosan ott, a nagy messzeségben?*

– A voldai gyülekezet sokszínű és hihetetlenül gazdag gyermek-, ifjúsági és gyülekezeti munkájában – a programok, táborok előkészítésében, megvalósításában és az utómunkálatokban – veszek részt. Egy nagy gyülekezet munkájáért vagyok felelős a kollégáimmal, nem pedig országos szintű munkáért, mint otthon. Ugyanaz a felelősség, mégis merőben más a nagyságrend.

A norvégok módszerei különlegsek. Nagyon ügyesen egymásra épül-

nek a korosztályok, már két éves kortól kezdve. És működik a rendszerük: a konfirmációhoz érve és utána is aktívan bekapcsolódnak a fiatalok és a családok a gyülekezetek életébe. Remélem, néhány módszerüket – természetesen az otthoni lehetőségekhez mérten – alkalmunk lesz megismerni egyházunkban is.

– *Mennyire látsz bele a norvég családok életébe? Milyen tapasztalataid vannak a fiatalok mindennapjairól, élethelyzetéről?*

– Mivel a legutóbbi nyolc hónapot európai uniós önkéntesként töltöttem itt, ezért egy családnál biztosítottak otthont számomra. Ez az eredetileg német származású család tíz éve költözött Voldába. A különleges helyzetből kifolyólag otthon németül és norvégul beszélgetünk egymással.

Az első tapasztalatom az volt, hogy a család mindennél fontosabb Norvégiában. Hogy a munka csak az élet egy része, nem pedig az életed. Hogy a munkaidő, az szigorúan munkával töltött idő, a szabadidő pedig szabad idő, amely a családdal, pihenéssel, hobbi-val, feltöltődéssel telik. Hiszen egy fáradt, kimerült mun-

rek itt nem sajnálják az időt arra, hogy „megéljék” az életüket.

A norvég fiatalok jó alappal rendelkeznek. Stabíl az élethelyzetük, rengeteg lehetőségük van, ha szorgalmasan tanulnak, jó munkát találhatnak maguknak, és megalapozhatják az életüket. Már kisgyermekkoruktól kezdve sportolnak, különböző sportegyesületek lelkes tagjai, a cserkészet nagy hagyományokkal rendelkezik Norvégiában, és a KIE (Kereszttyén Ifjúsági Egyesület), a Ten Sing is nagyon népszerű.

– *A gyülekezeti életben is részt vesznek a fiatalok?*

– Kiemelkedően, főleg a konfirmációs oktatás és a korosztályi programok révén. Aktívan bekapcsolódnak a felkészülés során a gyülekezetek életébe, gyakran részt vesznek a vasárnapi istentiszteleteken, lehet rájuk számítani a háttérmunkában, később segítőként integráljuk őket a kisebbeknek és nagyobbaknak szóló programokba, így a tapasztalataikkal a következő konfisok segítségére is lehetnek.

Idén közel száz konfirmandussal dolgoztam a kollégáimmal együtt, két csoportban. És ez csak a voldai gyülekezethez tartozó fiatalság...

– *Időközben a középfokú norvég nyelvvizsgát is sikeresen letetted...*

– Az alapvető udvariassági szövegeket már korábban megtanultam. Mivel fontosnak tartottam, hogy norvégul tudjak beszélni a gyerekekkel, a fiatalokkal és a gyülekezet többi tagjával, ideköltözésem után két hatvanórás nyelvtanfolya-

finnül tanultam; ezen idegen nyelvek ismerete sokat segített a norvég elsajátításában. Persze ez még csak a kezdet. Októberben ismét vizsgázni fogok, ezúttal a felsőfok a cél. Sokat kell még tanulnom, szeretem ezt a nyelvet. Nagyon. Már többször hitték Norvégiában egy-egy beszélgetés során, hogy tősgyökeres norvég vagyok. Ez mindig büszkeséggel tölt el.

– *Voldán kívül mit láttál még Norvégiából?*

– Sokat utaztam az elmúlt egy évben. A programjaink – így például a konfirmandus- vagy a sítábor – révén az ország szebbnél szebb pontjaira jutottam el, azonkívül konferenciákon vettem részt, legutóbb például Oslóban. Saját szervezésben lehetőségem nyílt elutazni Európa legészakibb pontjára, a Nordkappra. Itt található többek között a világ legészakabban fekvő ökumenikus kápolnája. Csodás és megrendítő élmény volt megállni egy időre ott, az északi sarkkörön is túl.

– *Eredetileg úgy volt, hogy egy évet töltesz Voldában, és most szeptemberre hazatérsz. Nemrégiben derült csak ki, hogy „repetázol”, és még egy esztendő maradsz...*

– Elkezdtem valamit, amit folytatni szeretnék. Többet tanulni, többet tapasztalni, újabb ismereteket szerezni, megélni, kibontakoztatni a bennem rejlő kreativitást. A norvég nyelvtudásomat is fejleszteni akarom, ehhez pedig anyanyelvi környezetben kell élnem a mindennapjaimat. Ráadásul továbbra is szükség van a segítségemre a voldai gyülekezetben, és hogy ezt a kontinuitást megőrizhessük, lehetőséget kaptam arra, hogy még egy évet itt töltssek. Természetesen hiányzik a családom, hiányzik az otthonom, hiányoznak a barátaim, a korábbi munkám a GYIO-n – azonban most vagy soha...

Norvégia egy darab mennyország. Egy hétköznapi mennyország. Minden pillanatban új és új élményeket nyújt, és aki hagyja, hogy minden érzékszerve élvezettel fogadja be, amit ez az ország kínálni tud, hamar átélheti a legfőbb ajándékot: a harmóniát.

Azt érzem, most itt vagyok a helyemen, még egy ideig itt akar látni, ide akar állítani Isten. Így Voldában maradok, és azt remélem, hogy ismét valami újat tudok a gyermek- és ifjúsági munkában letenni a közös asztalra.

Közben azért részt veszek a jövő nyári Szélrózsza szervezésében, kapcsolattartóként a külföldi munkáért leszek felelős. Abban bízom, Norvégiából sok fiattal érkezem majd Soltvadkertre, a jubileumi tizedik találkozóra. A szélrózsza északi irányából...

■ V. J.

PAL MARIETTA FELVÉTELE

Istentisztelet a négyéveseknek (és szüleiknek) a voldai gyülekezetben

katárs nem tud hatékonyan dolgozni, és a feszültség csak hátráltatja a csapat közös munkáját. Mindenki sportol: hegyet mászik, sétál, fut, siel, horgászik, úszik, és amikor teheti, biciklivel jár munkába. Odafigyelnek az egészségükre, hiszen ha nem törődsz magaddal, másoknak sem tudsz majd segíteni. Az embe-

mon is részt vettem. Rövid idő elteltével próbáltam már csak norvégul beszélni a kollégáimmal is az irodában. Szinte lehetetlen volt, hogy néhány hónap nyelvtanulás után elsőre sikerüljön a Bergeni Egyetem szóbeli és írásbeli nyelvvizsgája Álesundban, mégis megpróbáltam – és sikerült. Korábban angolul, németül és

„Kegyelemből van üdvösségetek a hit által.”

Efezusi levél 2,8

Országos evangelizáció

Budapest,
Deák téri evangélikus
templom

2013. október 12.
szombat, 10–16 óra

Ajándék
ez a nap

09:45

Éneklés

10:00

Köszöntés, ima — Szemerei János

Igehirdetés — Elfelejtette kegyelmét az Isten? (Zsoltár 77,10) — Cseri Kálmán

Tanúságtétel — Györfi Mihály

11:30

Szekciók, kerekasztal-beszélgetések

- Bibliakör — Cseri Kálmán (templom)
- A magzat és a kegyelem — Dr. Tolnay Lajos szülész — (a gimnázium díszterme)
- A kegyelem Luther szerint — Weltler Sándor (tornaterem)
- Kegyelem — újjászületés — Vámos Béla és Cséfalvay Tamás (az udvarról nyíló klub)
- Egyház és kegyelem — Széll Bulcsú (gyülekezeti kisterem)
- A kegyelem gyógyító hatása a lelkipárhelyezésben — Ribár János (gyülekezeti terem)
- Isten kegyelme az életben — Malik Péter Károly (alagsori tornaterem)
- Meddig tart a kegyelem? — Laczki János (gimnázium, 12-es tanterem)
- Kegyelem és/vagy fegyelem — Gerőfiné dr. Brebovszky Éva (a templom sekrestyéje)

12:45

Ebédpszünet (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14:00

A kegyelem gyermekei — evangélikus cigányközösségek közös biztonságtétele Bakay Péter vezetésével

15:00

Igehirdetés — Kegyelemből van üdvösségetek — (Ef 2,1–10) Dr. Fabiny Tamás

Úrvacsora

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdeák Evangélikus Óvoda termeiben a Gyermek- és Ifjúsági Osztály munkatársainak vezetésével.

A 2–6 éveseknek a második emeleten, a 7–12 éveseknek az első emeleten.

Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága.

Isten országa Tállyán

▶ A Tállya–Abaújszántó–Tokaj–Sátoraljaújhelyi Missziói Evangélikus Egyházközség legszebb és legnagyobb temploma, a tállyai ez év augusztusának végén ismét élettel telt meg. Egyfelől azért, mert a helyi lelkeseknek, *Asztalos Richárdnak* és feleségének tavalyi házasságkötése óta – mely több mint húsz év kihagyás után (!) az első evangélikus esküvő volt a templomban – ez év augusztus 24-én egy tállyai fiatal pár szintén ezt a templomot választotta életük e nevezetes napjának helyszínéül, hogy itt kérjék Isten áldását házasságukra. (Adja az Úr, hogy a gyarapodó házasságkötések folytan egyre több keresztelő, majd reménység szerint konfirmáció is legyen a kicsiny tállyai gyülekezetben.) Másfelől azért telt meg élettel a templom, mert a kéthetente tartott istentiszteletek mellett az év utolsó augusztusi szombatján ismét együtt töltődhettek fel a Borsod-Hevesi és a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye gyülekezeteinek tagjai a már sok éve hagyománnyá vált tállyai csendesnapon.

A tavaly felújított gyülekezeti teremben rengeteg finom házi sütemény fogadta az érkező vendégeket. Rövid énektanulás után Asztalos Richárd helyi lelkész, espereshelyettes nyitóáhitata következett. A délelőtti fő programja *Döbrentey Ildikó* mesés előadása volt (*képiünkön*). A jelző nem véletlen, hiszen az író nő a mesék világába kalauzolta a hallgatóságot, olykor megnevettetve, máskor könnyeket csalva a szemekbe.

Az ebédet egy kitűnő helyi étteremben, az Oroszlános borvendéglőben fogyaszthatták el a vendégek. Bár az étterem több éve rajta van a vendéglátóhelyek Top 100-as listáján, sajnos ezt is elérte a válság, és utolsó vendégekként fogadta a csendesnap résztvevőit.

Döbrentey Ildikó szavaitól lelkiileg, a finom ebédétől pedig testiileg megújulva vette kezdetét a délután a miskolci *IHS (In His Steps)* zenekar dicsőítő koncertjével. Ezután vetített képes előadást hallhattak az egybegyűlteket *dr. Kertész Botondtól*, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos munkatársától a tállyai evangélikus templom leghíresebb kereszteltjéről, *Kossuth Lajosról*, aki egész életében szoros kapcsolatot ápolott egyházával.

A záró úrvacsorás istentiszteleten *Buday Barnabás* borsod-hevesi esperes szolgált igehirdetéssel. Egy *Anthony de Mello* által írt egyszerű történeten keresztül hívta fel a gyülekezet figyelmét arra, hogy ha meglátjuk egymásban, egymás cselekedeteiben a Megváltót, akkor közösségeink új élettel telnek meg, és megtapasztaljuk azt a csodát, melyről Krisztus Urunk így szólt: „*Mert az Isten országa közöttetek van.*” (Lk 17,21)

■ DR. ASZTALOS ÉVA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Munkaévkezdés az espereseknél

▶ Elkezdődött a munkaév egyházunk középvezetői számára is. A hét elején a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban találkozott és tanácskozott az esperesi kar.

Lackner Pál országos programkoordinátor áhítata után *Gáncs Péter* elnök-püspök egyházunk morális helyzetéről beszélt, ami ma talán az egyik legfontosabb kérdés nemcsak az evangélikus, de a többi egyház számára is. A lelkészek Krisztus megkísértett szolgálói, akikre a kiegészítésnél túl életük, szolgálatuk válságba kerülése is leselkedik. Gáncs Péter komoly önvizsgálatra indító általános bevezetése után több mint két órán át tartó őszinte beszélgetés alakult ki a tanácskozás résztvevői között.

Hafenschner Károly a zsinat lelkészi elnökeként az önmaga számára megfogalmazott prioritásokról és a zsinat előtt álló feladatokról szólt. Fontosnak tartotta, hogy a „jurista” és pénzügyi szemléletű zsinat a biblikus, egyházas szemléletmód felé

forduljon. Továbbá, hogy a zsinat az összefogás zsinata legyen. A zsinat lelkészi elnöke az egyszerűsítést és racionalitást is fontos szempontnak tekint a zsinati munkában. A választási törvényünket szerinte újra kellene gondolni, mert a választási szisztéma túl bonyolult és hosszadalmas.

Hafenschner Károly szeretett volna egy hároméves törvénykezési moratóriumot is megvalósítani, mert sok esetben már követhetetlen törvényeink módosulása. A zsinat fontos feladatának tekinti a jogharmonizációt és a kompetenciák pontos meghatározását. Központi kérdésként szeretné a jövőben a zsinat elé vinni a stratégia és misszió ügyét. Végül arról beszélt a zsinat lelkészi elnöke, hogy fontos stratégiai szerepet szánna a *dr. Korányi András* vezetésével felállt teológiai bizottságnak.

Az esperesek tanácskozásán a szolidaritási törvény is terítékre került. *Bárdossy Tamás*, a törvény-előkészítő bizottság elnöke ezzel kapcsolatban elmondta, hogy határozott szándék van arra nézve, hogy a törvény 2014. január 1-jével életbe lépjen.

Végh Szabolcs megbízott országos

irodaigazgató a hitoktatás és hittan finanszírozásának jelenlegi helyzetéről szólva azt mondta, hogy az ezzel kapcsolatos tárgyalások még most is tartanak az illetékesekkel, sok még a bizonytalanság, ezért konkrétumokkal csak később tud szolgálni. Ugyanakkor örömmel tájékoztatta az espereseket arról, hogy az előző évihez képest hatezerrel többen ajánlották fel adójuk egy százalékát az evangélikus egyház számára. A felajánlók száma 61 620 volt, a felajánlott összeg pedig tizenhárom százalékkal emelkedett, 265 430 329 forintot tett ki.

Az országos iroda helyzetéről, jövőjéről *Sághy András* beszélt, akit egyházunk vezetése bízott meg az iroda struktúrájának áttekintésével és átalakításával. A szakértő elmondta, hogy ez a munka most kezdődött. Először újra kell gondolni egyházunk adminisztrációs központjának működését, és a tapasztalatok alapján lehet majd a szükséges változtatásokat elvégezni, illetve az iroda új funkcióit meghatározni. Ebben a munkában Sághy András az esperesi kart együtt gondolkodásra kérte.

■ KISS MIKLÓS

SZABÓ ANDRÁS FELVÉTELE

Istentiszteleti rend • 2013. szeptember 15.

Szentháromság ünnepe után tizenhatodik vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Ef 3,13–21; JSir 3,22–26.31–32. Textus: Mt 23,1–12. Énekek: 355., 332.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, Megyeri Klub, Megyeri út 207.** de. 9. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés) Cselovsky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv., tanévnitő gospel-istentisztelet) Pelikán András, Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (tan- és munkaévnitő istentisztelet) Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv., zenés) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Rezessy Miklós; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Rezessy Miklós; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., tanévnitő) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pest-újhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsavél u. 46.** de. fél 11. (tanévnitő) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Horváth-Csitári Boglárka; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Soroksár, XXXIII., Otthon Közösségi Ház, Sztítás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. László Virgil; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Mátrászentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7-9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Zászkaliczky Pál.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

„Nézd, itt a víz!”

► Ötödik alkalommal hirdette meg a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa tagegyházai gyülekezeteinek, intézményeinek és szervezeteinek, valamint a tanáccsal együttműködő közösségeknek a **teremtés ünnepét**, melynek idei mottójául az etióp kincstárnok Fülöp-höz intézett szavait választották a rendezvény előkészítői: „*Nézd, itt a víz!*” (Katolikus ford.) Egyben minden közösséget ösztönöznek arra, hogy a szeptember 29. és október 6. közötti héten ki-ki saját lehetőségei szerint keresse meg azt a formát, amelyben a **teremtés hetének** helyi programjai a leghatékonyabban megvalósíthatók.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

A teremtett világ megőrzésének, a teremtés ajándékaiért való hálaadásnak hangsúlyozása mellett minden évben egy szűkebb téma is fókuszba kerül. Az idén kiemelt téma a víz. Ahogy az már hagyományosnak mondható, a témához az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport összeállított egy segédanyagot, illetve plakátot is készített, amelyeket az elmúlt napokban, hetekben kézhez kaptak a gyülekezetek, intézmények vezetői. Ezek az anyagok (a korábbi évek segédanyagaival együtt) a www.teremtesunnepe.hu oldalról is letölthetők. A kiadvány – az előző évekhez hasonlóan – az egyéni elcsendesedéshez és a közösségi alkalmakhoz, valamint a személyes elhatározások és a gyülekezeti döntések meghozatalához kíván segítséget nyújtani.

A segédanyagban olvasható meditáció – bibliai igehelyek alapján gondolatokat ébresztve – a víz mint létfontosságú elem lelki életünkben betöltött fontos szerepét tárja elénk, míg Victor András tanulmánya – *Az oldószertől a szenteltvízig* címmel – a víz „földi ezerarcúságát” mutatja be igazán kimerítő alapos-sággal, számos szokást, hagyományt is felelevenítve. Ezenkívül biblia-órák, beszélgetések alapjául szolgáló bibliai vázlatokat, egyházi nyilatkozatokat, istentiszteleten, áhítatokon felhasználható liturgiai elemeket is találunk a füzetben.

I. Bartholomeosz konstantinápolyi egyetemes pátriárka a szeptember 1-jén, az ortodox egyházi év, egyben a teremtés ünnepe tágabb időszakának kezdetén közreadott felhívásában arra buzdítja az egyházakat, hogy „fordítsanak figyelmet az emberi beavatkozások ökológiai egyensúlyt be-

folyásoló hatásaira. Az ökológiai egyensúly olyan romboló tevékenységek következtében sérül, mint az erdőpusztítások, a vízkészletek kimerítése, a természet és az erőforrások teljes mértékű kizsákmányolása, valamint a vízi és szárazföldi területek szennyezése különféle vegyi anyagokkal” – írja körlevelében a pátriárka. (A felhívás és a témához kapcsolódó más anyagok az Egyházak Világtanácsának [EVT] honlapján is megtalálhatók.)

az igazságosság lesz, és ezek a témák szoros összefüggésben állnak számos környezeti problémával is.)

A teremtés hetének megünneplése kapcsán minden évben tartanak egy ökumenikus központi nyitó istentiszteletet is. Ez idén szeptember 29-én, délelőtt 10 órakor kezdődik a hajdúnánási református templomban. A helyszín – azon túlmenően, hogy első ízben választottak vidéki helyszínt a szervezők – azért is különleges, mert a hajdúnánási közös-

Az I. Dimitriosz konstantinápolyi pátriárka által 1989-ben életre hívott kezdeményezéshez az EVT 2008-ban csatlakozott, s azóta buzdítja tagegyházait, hogy liturgiai életükbe illesszék be a teremtett világért való imádkozást és az aktív cselekvést. (Az idei ünnep közvetett módon a november elejére Dél-Koreába meghirdetett 10. nagygyűléshez is kapcsolódik, hiszen annak témája a béke és

ség tavaly elnyerte az *ökogyülekezeti címet*, amelyet három éven keresztül viselhet. (Az ökogyülekezeti cím elnyerésére szóló felhívást lapunkban is olvashatták.)

Reménység szerint egyre többen csatlakoznak majd a felhíváshoz, és egyre többen imádkozunk a teremtett világ és a rajta élők sebeinek begyógyulásáért!

■ JCSCs

„Áll az Úristen temploma”

Lapunk múlt heti számában megemlékezést olvashattunk *N. F. S. Grundtvig* dán lelkes-költőről, a népfőiskolai mozgalom atyjáról. Ha valaki szeretne többet tudni róla, egy magyarul 2011-ben a Budapest Környéki Népfőiskolai Szövetség (bknsz.fw.hu) kiadásában megjelent könyvből (Ebbe Kløvedal Reich: *Napsütés és villámlás – Grundtvig és az élethez írt dalai*) tájékozódhat. Egy sajnálatos tévedés folytán azonban az az ének, amelyet mi is ismerünk az *Evangelikus énekeskönyvből* (288: „Áll az Úristen temploma...”), a fordításban éppen ellenkező értelmet kapott.

A dán szöveg szó szerinti fordításban így hangzik: „Az egyház egy régi ház, ma is áll, bár tornyok leomlottak. Sok torony leomlott, de a harangok még ma is szólnak, hívnak. Hívnak időst és fiatal, de leginkább

a lélekben megfáradottat, aki örök nyugalomra vágyik.”

A fent említett könyvben viszont így olvashatjuk: „A templom már csak régi ház, áll még, bár tornya leomlott, büszke tornya elporladt váz, harang se kondul, s nem hív ott, nem hív sem aggot, ifjat sem, lelke már rég elaggott benn, pihenést vágyó betegként.”

A félreértés talán abból adódott, hogy a „kirke” szó – mint sok más nyelvben is – templomot és egyházat is jelent. A fordítók egy omladozó templomra gondoltak, amilyenből Magyarországon is sok van, Grundtvig viszont az egyházzal írt, amely leomlott tornyok és erődök ellenére ma is áll, harangjai szólnak, hívnak.

Egy kis szó – mégis micsoda különbség! Mondhatni: ég és föld.

■ SZILAS ATTILA

...mert a háború folytatódik

Néhány éve idők ápolásával foglalkozom Németországban. Gyakran mondják ismerősök, hogy ők ezt a munkát nem tudnák végezni, pedig valójában nagyon érdekes, sokoldalú, szívet megérintő feladat.

Egyesek csak mosdatásra, etetésre korlátozzák ezt a tevékenységet, de ennél sokkal többről van szó: az idők a külső sebeiken kívül olykor a belsőket is elénk tárják.

Fura tapasztalat volt, főleg eleinte, a német náció azon rétegével közelebbi kapcsolatba kerülni, amelyikről a történelemkönyvekben olvastunk, tanulunk. Ez az idős korosztály az, amelyik a háború aktív részese volt. Egyesek most is büszkén mutogatják emlékeiket: a horogkeresztes kitüntetést, fotókat *Hitlerről* vagy épp egyenruhás önmagukat egy nagy hadihajón.

Idővel a „gonosz német”-ből Herr X. Y. lett, s a személyes találkozások lassan színeket loptak a múlt fekete-fehér képeibe, mint az egyik nagyon kedves, udvarias öregúr esetében is, akit mindennap látogatok, s akinek már a beszéd is nehezeze esik.

A háborúról eddig nem nagyon akart beszélni, de egyszer csak belekezdett egy mondatba, amelyet nem tudott befejezni. A feladat rám várt – érződött a helyzeten, a múlt súlya mind a kettőnkre ránk telepedett.

Mutatta a nyakán lévő sebesülés hegét, miközben a fejét lehajtotta... A részleteket, mint a barkochbánál, nekem kellett kiderítenem, mert ő csak igent és nemet mondott, de ezzel a szótlanságával szinte kényszerítette a folytatásra.

Igen, közelharcban sérült meg, napokig nem tudott beszélni... Igen, ő túlélte a dulakodást... Nem, nem volt választása, vagy ő, vagy a másik... Igen, ilyenkor az ember nem gondolkodik, győz az ösztön...

Igen, valószínűleg én is így tettem volna...

Ekkor megcsókolta a kezem a nyolcvannyolc éves úriember, s már nem volt mit mondanunk... Azóta mindig kézcsoókkal köszönt, s szeretné, ha ott lennék, amikor végleg elmegy, ami már egyre közelebbinek tűnik...

■ KEDVES BEÁTA

Sajógömöri keresztyén kézművesek

„És megerősíték kezeiket a jóra.” (Neh 2,18)

A Sajógömöri Magyar Tannyelvű Alapiskola udvara már sok év óta minden szünidőben egy hétig gyermekszivalytól hangos. A keresztyén kézműves-gyermektábor résztvevői népesítik be, hogy lelkiekben gazdagodva, hagyományt ápolva, kezűességüket fejlesztesék, töltsenek együtt néhány napot a nyárból.

Bár az anyagi lehetőségek évről évre szűkösebbek, azért a mi Istenünk rajtunk nyugvó jó kegyelme szerint (Neh 2,8) az idén is lehetőséget kaptunk, hogy augusztus 5–9. között harminchat alapiskolás korú gyermek tanulja a magvető példázatát, Saul megtérésén és Zákus példáján keresztül a keresztyén tanítást. Vezetőjük a Sajógömöri Ágostai Hitvallású Evangelikus Egyház budaörsi testvérgyülekezetének egyik tagja, *Bonnyai Eszter* volt, aki szabadidejét ráal-dozza a sajógömöri fiatalok segítségével játékos formában, a gyermekek számára megfelelő és érthető módon magyarázta az igét.

Akik pedig „megerősíték kezeiket (és a gyermekek kezét) a jóra”, azok a következő kézművesmesterek voltak: *Molnár Katalin* a szövést taní-

totta nagy hozzáértéssel; vezetésével tarisznák, tokok, alátétek, kis szőnyegek készültek. *Nagy Majoros Mónika* türelemmel vezette be a gyerekeket a gyöngyfűzés és gyöngyszövés rejtelmeibe. A hét folyamán számos karkötő, fülbevaló, gyűrű, apró állatka és sok szép virág készült.

Az udvar árnyékos sarkában, *Borsodi Valika* műhelyében mindig nagy volt az érdeklődés a kosárfonás iránt. Mivel ő csak három napot tölthetett közöttünk, a hét második felében ezt a munkát *Rigó Béla* folytatta, aki az előző napokon papírból és kukorica-csuhéból hozott létre a gyermekekkel apró tárgyakat.

Lelkesen folyt az alkotómunka a batikolónál is. *Porteleki Judit* idén a kötött batik mellé új technikát, a viaszos batikot hozta és tanította, így a festett pólók mellett csodálatos képek is kikerültek a gyerekek keze alól, melyek akár falra függesztve, akár kis terítökként is megállják a helyüket.

A táborban évről évre nagy kedvenc kicsinyeknél és nagyoknál egyaránt a korongozás. Ennek oktatója az iskola pedagógusa, *Hacsi Gabriella*, aki génjeiben hordozza a mes-

terség fogásait, hisz nagyapja és dédapja is a gömöri régió jeles fazekas-mestere volt. Másik kedvelt foglalkozás volt a karkötőcsomózás színes fonalakból. Ennek értő és szakavatott oktatója *Bódi Gyula*, az iskola pedagógusa. Kollégája, *Hubay Andrea* a szalvétatechnika mellett a márványozás, az „ebro” készítésével lepte meg az érdeklődőket.

Köszönet illeti még *Lóczy Tibort*, az evangelikus gyülekezet presbiterét, iskolánk barátját és az igazgatóhelyettes asszonyt, *Bencső Krisztinát* szervezőmunkájukért, valamint *Szárász Mariannát* segítőkészségéért.

A már több éve az evangelikus gyülekezet és a helyi alapiskola közös szervezésében megrendezett tábor újra tartalmas hetet biztosított a gyerekeknek. Reméljük, az elvetett mag nem az útfélre, kősziklára vagy a tövisek közé, hanem jó földbe hullt, és terem majd bőségesen mindannyiunk örömére. (Erről tanúskodnak a táborról készült fényképek, melyeket az érdeklődők az iskola weboldalán, az mtasajogomor.edupage.org címen tekinthetnek meg.)

■ TÓTH ÉRZSÉBET táborvezető

Szlovákiai születésnap

Ötvenedik születésnapját ünnepelte a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangelikus Egyház egyetemes püspöke szeptember 8-án a Velký Grob (Magyargurab) templomában tartott istentiszteleten. *Miloš Klátikot* a szlovák állam és a szomszédos országok evangelikus egyházainak képviselői is köszöntötték a jeles alkalomból. Az eseményen részt vett többek között *Milan Krivda*, a szlovákiai evangelikus egyház nyugati kerületének püspöke, *Jan Wacławek*, a cseh evangelikusok püspöke, *Gustav Reingrabner* korábbi burgenlan-

di szuperintendens, valamint *Dušan Čaplovič*, a szlovák kormány oktatási minisztere. Egyházunk jókívánságait *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke adta át. (Képeink bal szélén *dr. Bándy György*, a pozsonyi Comenius Egyetem evangelikus teológiai fakultásának professzora, az ünnepelt *Miloš Klátik* egyetemes püspök balján pedig *Milan Krivda* és *Szemerei János* püspök. A digitális kijelzőn olvasható 191 a soron következő ének számát jelzi.)

■ ADÁMI MÁRIA felvétele

HÍREK, HIRDETÉSEK

Előadás és koncert a fasori evangélikus templomban

A *Válogatás a 200 éve született Richard Wagner életművéből* sorozatban *Wagner istenképe* címmel előadás és koncert lesz szeptember 15-én, vasárnap 18 órakor a fasori evangélikus templomban (1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.). Fellép *Kukely Júlia* (ének) és *Dénes István* (zongora/orgona), a Magyar Állami Operaház művészei. A belépés díjtalan.

Disputa Bagdy Emőke pszichológussal a segítsérről

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány (ABKA) és a Petőfi Irodalmi Múzeum tisztelettel meghívja következő disputájára szeptember 19-én, csütörtökön 18 órára a Petőfi Irodalmi Múzeumba (1053 Budapest, Károlyi u. 16.). Beszélgetőtárs: *Bagdy Emőke* pszichológus. Téma: a segítség útjai. Az ABKA további programja: *Ámos Imre és a 20. század – kortárs összművészeti kiállítás* Budapesten, a Rumbach utcai zsinagógában október 31-ig.

Horváth Béla lelkész, zsoltárköltő emlékezete

Csikvándon szeptember 8-án emléktáblát lepleztek le az egyházközségben 1902-től haláláig, 1939-ig élt *Horváth Béla* lelkész, zsoltárköltő emlékére.

APRÓHIRDETÉS

Szakszerű kertápolás: fakivágás, gallyazás, sövénynyírás, fűnyírás, gyümölcsfametszés, permetezés, zöldhulladék-elszállítás, tűzifa-értékesítés 1981 óta. Tel.: 20/435-1277.

Mitől leszünk keresztyének?

Dr. Pálhegyi Ferenc keresztyén pszichológus, családgonozó tart előadásokat októberben a Ráday-kollégium (Budapest IX. ker., Ráday u. 28.) dísztermében minden hétfő este 18 órai kezdettel.

Témák

Október 7. – *Mitől keresztyén a házasság?* • Október 14. – *Mitől keresztyén a pedagógia?* • Október 21. – *Mitől lenne valóban keresztyén a vallásos ember?* • Október 28. – *Mi tenné keresztyéné Magyarországot?*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 15.)

Bárcsak rám hallgatna népem! Zsolt 81,14a (ApCsel 3,19–20; Jn 11,1/2/3.17–27/41–45; 2Tim 1,7–10; Zsolt 119,153–160) Ebben a sóhajtásban vád van: elfordult Istentől az ő népe. Nyilván megy a maga által kreált szimpatikusabb, vonzóbb, ember alkotta istenek után. Mert ezt tesszük újra és újra: okosabbak akarunk lenni nála, meg akarjuk mutatni, mire megyünk nélküle... De kihallik Isten sóhajtásából az utánunk való vágyódás is. Mert még mindig szeret minket. Mert boldogtalan akkor, ha gyermekei, teremtményei nem őt követik. S megtesz mindent, hogy maga felé fordítson minket. Mert még mindig szeret...

Hétfő (szeptember 16.)

Hallgassatok rám, konok szívűek, akik messze vagytok az igazságtól! Közel van *igazságom*. És 46,12–13a (Lk 18,7; Róm 6,18–23; Zsid 1,1–14) Mi Isten igazsága? Isten igazsága, hogy bűnösnek, ellene lázadónak látja az embert. S ez valóban a nagybetűs igazság, mert Isten teljes joggal látja így teremtményeit. Ezt lehet vitatni, attól ez még maga az igazság. Mert az embere lázadása teremtetője ellen maga a bűn. De Isten igazsága az is, hogy bár ellene fordultunk, mégsem tüntet el minket a föld színéről jogos ítéletében, hanem Jézus Krisztusban ő maga jön és lesz a Megváltónk. Ezen már el kell ámulnunk – nem?

Kedd (szeptember 17.)

Akkor majd tisztává teszem a népek ajkát, mindnyájan az Úr nevét hívják segítségül, és őt tisztelik egy akarral. Zof 3,9 (Zsid 12,28; ApCsel 21,8–14; Zsid 2,1–9) Isten cselekszik. Ő teszi meg mindig az első lépést. Nem azt várja, hogy előbb mi tegyünk látványos hitvallást mellette. Ő lépett hozzánk már gyermekkereszttségünkben. Krisztusban áll elénk, felénk tárja a sebeket kezén és lábán, az oldalán. Érted, miattad tettem – mondja, és megölel. Átölelő szeretete változtatja meg életünket. Szavunkat, beszédünket is. Akik eddig az ő nevét káromolták, most dicsőítik és magasztalják az Úr nevét.

Szerda (szeptember 18.)

Uram, légy segítségünk reggelenként, szabadítónk a nyomorúság idején! És 33,2b (1Thessz 5,8; Mk 5,21–24.35–43; Zsid 2,10–18) Miután kibontakoztunk Isten ölelő karjaiból, alapvetően megváltozott bennünk és körülöttünk minden. Most már egyedül őt valljuk Urunknak. Akiknek szája eddig istenkáromlást szólt, most őt dicsőítik, és róla szólnak embertársaiknak. És segítséget sem keresnek másutt. Minden reggel az élő Istenre bízzák önmagukat, gondokat és megoldandó problémákat tesznek le elé. Nem maguk erőlködnek, nem maguk akarnak mindenre önerős megoldást. Megtanulták, hol a helyük. És azt is, hogy a segítség Istennél van.

Csütörtök (szeptember 19.)

Szeretem az Urat, mert meghallgatja könyörgésem szavát. Zsolt 116,1 (Mt 6,8b; Fil 1,19–26; Zsid 3,1–6) Ha helyreállt köztem és közötté a szülő-gyermekei kapcsolat, akkor hogyan hallgatná meg kéréseimet. Főként, ha hittel kérek tőle. És az átélt imameghallgatásokkal erősíthetem társaimat, a keresőket, a bizonytalanokat. S nem csak azért szeretem, mert meghallgatott, ez így túl egyszerű lenne. Akit szeretnek, az tud igazán szeretni.

Péntek (szeptember 20.)

Isten így szól: Harmat leszek Izráelnek: virágzik majd, mint a lilium. Hós 14,6a (Lk 12,27; Jn 18,3–9; Zsid 3,7–19) A szárazságban, amikor heteken, hónapokon át nem esik az eső, a reggeli harmat maga az áldás. A túlélés esélye fűnek, mezei virágnak, a kiszáradás ellen küzdő növényeknek. Népét az Úr maga tartja meg életben, reménységben. A hozzá megtértek, az ő nevét dicsőítők, a tőle naponta kérők messze világítanak a pusztában, mint a fehér lilium.

Szombat (szeptember 21.)

Mily drágák nekem szándékaid, Istenem, mily hatalmas azoknak száma! Zsolt 139,17 (1Kor 13,12; Mk 9,1–10; Zsid 4,1–13) Bármerre nézünk, Isten mindeütt jelen van az életünkben. Tud rólunk mindent, ismeri gondolatainkat, tudja álmainkat. És terve van velünk, használni szeretne, másokat szeretne elérni rajtunk keresztül. Ha ezt tudom, kutatni fogom terveit, mert része lehetek a nagy mindenségnek, Isten folyamatos alkotótevékenységének. Nyitott szemmel, szívvel...

■ LUPTÁK GYÖRGY

Parókusi alkalmassági vizsgálat, 2013

Az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala parókusi alkalmassági vizsgálatot hirdet az egyházkerület azon lelkészei számára, akik a Magyarországi Evangélikus Egyház 2005. évi III. törvényének 12., 13., 14. paragrafusaiiban előírt feltételeknek megfelelnek. A szóbeli vizsga várható időpontja november vége (a vizsga pontos idejéről a jelentkezőket időben értesítjük). Jelentkezni elektronikus úton lehet szeptember 20-áig a püspöki hivatal e-mail címén (eszaki.kerulet@lutheran.hu) az esperesi igazolás csatolásával. A jelentkezők részletes tájékoztatást kapnak a vizsga menetéről, az írásbeli feladatokról és a szóbeli tételekről.

DR. FABINY TAMÁS,
az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 15-étől szeptember 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.00 / Bartók rádió <i>Miénk a mikrofon!</i> Vendég: Pál Feri atya, Szilágyi Áron vívó, Kubik Anna színművész, Hegedűs Endre zongoraművész 10.45 / M1 <i>Kérdések a Bibliában</i> 11.00 / Duna Tv <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Temesvárról</i> 11.20 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 21.55 / Duna World <i>Pesty Fekete Doboz</i> Pesty László dokumentumműsora	7.35 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 8.35 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonalások</i> Szőkefalvi Nagy Erzsébet könyvtáros 21.10 / Bartók rádió <i>Gergely Ferenc orgonahangversenye</i> 21.25 / Duna World <i>Te rongyos élet (magyar játékfilm, 1983) (109’)</i> 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 23.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Duruflé: Négy motetta gregorián témákra	12.00 / Pax Tv <i>Jókai Anna köszöntése</i> <i>80. születésnapja alkalmából</i> 13.25 / M1 <i>Aranyfeszt 2013 (kulturális magazin)</i> 13.30 / Bartók rádió <i>Budapesti Bach-hét 2013</i> Máté Balázs (gordonka) és Dobozy Borbála (csembaló) hangversenye a Deák téri evangélikus templomban 13.30 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 18.10 / M2 <i>Magyar népmesék (magyar rajzfilmsorozat)</i> 20.00 / Corvinus Rádió <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)	12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó</i> <i>a mezőberényi német evangélikus templomból</i> 12.20 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra</i> 12.50 / Duna Tv <i>Pannóniától a csillagokig – Magyar eredmények az úrkutatásban (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> A heldetektől a koldra szállásig 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház felőrája 13.30 / Duna World <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 21.15 / Duna Tv <i>Bolondok felvonulása (francia játékfilm, 1993) (91’)</i>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
13.00 / Pax Tv <i>Teológuspassió</i> 13.28 / Bartók rádió <i>Az Amadinda üttögegyüttes játszik</i> 14.30 / Bartók rádió <i>Népzene – újragombolva</i> 20.11 / Kossuth rádió <i>Belépő (kulturális magazin)</i> 20.20 / M1 <i>Bárcsak</i> <i>(angol–amerikai romantikus dráma, 2004) (92’)</i> 20.25 / Duna World <i>Talentum</i> Fekete István író – A berki ember 21.15 / Duna Tv <i>A koppányi aga testamentuma (magyar filmdráma, 1987) (87’)</i> 22.30 / M1 <i>Birkózó-világ bajnokság</i> Összefoglaló	5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro) 12.05 / Bartók rádió <i>47. budapesti nemzetközi zenei verseny</i> A győztesek gálahangversenye 13.06 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Az önök tudósítója: Ernest Hemingway 13.25 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból (nemzetközi riportmagazin)</i> 18.30 / HBO <i>Nem hátrálunk meg (amerikai filmdráma, 2012) (116’)</i> 20.00 / Bartók rádió <i>Verdi: Rigoletto (háromfelvonásos opera)</i>	7.50 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 8.15 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu, ismétlés: 23.00) 12.10 / Duna Tv <i>A világörökség kincsei</i> Észak-Moldva kolostorai 19.20 / Duna Tv <i>Butaságom története (magyar játékfilm, 1965) (84’)</i> 19.35 / Bartók rádió <i>Jubileumi hangverseny – A 70 éves zenekar</i> Az MR Szimfonikusok hangversenye a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben 20.20 / M1 <i>Egy nap (amerikai film, 2011) (103’)</i>	8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 9.15 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Ábrahám gyermekei 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra (egyházzenei magazin)</i> 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.00 / M1 <i>Evangélikus magazin</i> 10.25 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 21.06 / Bartók rádió <i>A Capella Savaria</i> <i>Bach-műveket játszik</i> 169. kantáta

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).
Szerkesztőbizottság: Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

